

NIEUWSBRIEF AMBACHT & GEREEDSCHAP

In deze Nieuwsbrief o.a.

Programma Najaarsbijeenkomst 2008

Jaarstukken en agenda Algemene
Vergadering 2008

Verslag Voorjaarsbijeenkomst 2008

Museaal

Lezers schrijven

Boekenpraat en zo

Vraag en Aanbod

Mutaties ledenlijst

Nieuwsbrief van de Vereniging Ambacht & Gereedschap

Oktober 2008 Nr. 35

COLOFON

Colofon

Deze Nieuwsbrief van de Vereniging Ambacht & Gereedschap verschijnt twee keer per jaar.

Bestuur:

Hans Rode, voorzitter
Andries Boekhout, secretaris
Jan van Dam, penningmeester
Jan Blaas, waarnemend voorzitter, tweede penningmeester
Gerrit Vink

Secretariaat:

Boerhoorn 34
7861 BW OOSTERHESSELEN
tel. (0524) 58 16 19
e-mail: secr.AenG@planet.nl

Contributie per jaar:

Leden: € 22,50
Gezinsleden: € 15,00
Donateurs € 15,00

Gironummer penningmeester Ambacht & Gereedschap:
p300741, Grote Hagen 748, 3078 RD ROTTERDAM
Buitenlanders toevoegen: IBAN-nr. NL64PSTB0000300741
BIC PSTBNL21

Redactie:

Piet Hageman

Redactieadres van de Nieuwsbrief:

Rousseaustraat 23
2037 EC HAARLEM
tel. (023) 540 20 45
e-mail: piet.hageman@hccnet.nl

Redactie van de Gildebrief:

Paul van der Lugt (eindredacteur)
Johan De Punt
Rik Bosmans

Redactieadres Gildebrief:

Paul van der Lugt
Schamprood 112
B-3920 LOMMEL (B)
tel. 0032 (11) 54 58 02
e-mail: gildebrief.ag@skynet.be

Website vereniging A&G: www.ambachtengereedschap.nl
ISSN 1875-4309

INHOUD:

INHOUD

Ten geleide	3
Uitnodiging Najaarsbijeenkomst	4
Programma Najaarsbijeenkomst	5
Van het bestuur	6
Wie zijn onze bestuursleden	8
De veiling op de najaarsbijeenkomst	11
Verantwoording financiën A&G	14
Staat van baten en lasten	15
Balans per 31-08-2008	16
Agenda vijftiende Algemene Vergadering	17
Jaarverslag 2007/2008	19
Van de redactie	22
Gildebrief zoekt correspondent	23
Verslag A&G Voorjaarsbijeenkomst	24
Kleine excursie naar poldermuseum	30
Museaal	33
Lezers schrijven	35
Agenda	43
Boekenpraat en zo	46
Wat is dat?	48
Dat is dat	51
Vraag & Aanbod	53
Mutaties ledenlijst	55

INHOUD

INHOUD

INHOUD

INHOUD

"If you try to make something beautiful, it is often ugly.
If you try to make something useful, it is often beautiful."
Oscar Wilde 1854-1900

TEN GELEIDE

Ten geleide

TEN
GELEIDE
TEN
GELEIDE
TEN
GELEIDE
TEN
GELEIDE
TEN
GELEIDE
TEN
GELEIDE

Ten geleide

Deze Nieuwsbrief draagt het nummer 35 en is al weer de vierde uitgave onder het redacteurschap van Piet Hageman. We begonnen het al heel normaal te vinden dat Piet onze Nieuwsbrief wel even zou afleveren, maar zo vanzelfsprekend was het deze keer helemaal niet. Ongemak kan zo maar onverwacht toeslaan en het zag er somber uit toen medio augustus de melding kwam dat Piet getroffen was door een hersenbloeding. Na de eerste zorgelijke berichten bleek Piet na een snelle operatie geweldig te herstellen. Omdat het steeds beter ging, gaf Piet aan, dat hij de Nieuwsbrief graag wilde afmaken, alleen was de deadline niet haalbaar. De uitnodiging met de benodigde stukken voor de najaarsbijeenkomst zijn om die reden eerder al op de post gegaan. Ter wille van de volledigheid is deze informatie ook in deze editie opgenomen.

Het beste nieuws is natuurlijk dat het met Piet goed gaat. Dat deze Nieuwsbrief nu toch nog voor ons ligt verdient grote waardering.

Met deze Nieuwsbrief wordt u weer geïnformeerd over allerlei verenigingszaken. Verder kunt u lezen over de persoonlijke achtergrond van het huidige bestuur of beter gezegd " het oude bestuur". Als de ledenvergadering namelijk instemt met de bestuurskandidaten zullen per januari 2009 maar liefst drie nieuwe bestuursleden toetreden. We nemen afscheid van Hans Rode als voorzitter en ook onze secretaris Andries Boekhout gaat het bestuur verlaten.

Hans, die na 17 jaar trouwe dienst zijn functie neerlegt, was vanaf de geboorte van A&G, het boegbeeld van de vereniging. Het volgend jaar zal veel verandering brengen: een nieuwe generatie treedt aan en dat is een zeer positieve ontwikkeling. Mogen de nieuwkomers op uw steun en medewerking rekenen?

Jan Blaas, waarnemend voorzitter

UITNODIGING

Voor de bijeenkomst en Algemene Vergadering, die zal worden gehouden in
De Bron te Nieuwegein op
Zaterdag, 25 oktober 2008

Verbazend en verbluffend!

Buiten onze vereniging heeft hij met zijn vele, bijzondere presentaties bij een breed publiek in de lande al veel naam en faam verworven. Het is dan ook de hoogste tijd om ons lid Piet Anker (want over hem hebben we het hier) in huis te halen en "te laten preken voor eigen parochie". Hij laat ons op deze bijeenkomst tientallen hoogst merkwaardige gereedschappen zien. Velen zullen het bestaan ervan niet voor mogelijk houden (de vreemde voorwerpen op onze traditionele wat-is-dat tafel zijn er niets bij!). U hoeft zich bij deze presentatie niet alleen als toeschouwer te verbazen maar Piet laat ons zelf een toepassing raden en draagt daarna de antwoorden op onze vragen aan.

De plannen voor deze presentatie werkten zo aanstekelijk dat onze leden de gebr. Willem en Gerrit Mensert en Lau van Wouwen hier ook spontaan hun medewerking aan gaven. Omdat "het showen" van die bijzondere gereedschappen voor een groter publiek wat praktische problemen zou kunnen geven, wordt er deels van een beamer gebruik gemaakt. In de middag krijgt dit muisje nog een staartje: u kunt -gelijktijdig met andere activiteiten- de gepresenteerde, wonderlijke werktuigen individueel nog eens rustig bekijken, bevoelen en er over discussiëren. Bij elkaar een uiterst boeiend en leerzaam gebeuren!

Speciale aandacht verdient dit jaar zeker onze ledenvergadering. Voor veel leden is dit onderdeel weliswaar een noodzakelijk gebeuren wat niet te lang moet duren maar de komende ledenvergadering is toch historisch te noemen. Onze voorzitter legt zijn taak definitief neer. Vanaf de oprichting in 1991 heeft hij aan het roer gestaan en natuurlijk willen we daar graag, hopelijk samen met een grote opkomst aan leden, aandacht aan besteden.

In plaats van een officiële receptie hebben de leden, die dat willen, nu informeel gedurende het middaggebeuren de gelegenheid "*Hans persoonlijk de hand te drukken*". Verder nemen we ook afscheid van onze secretaris Andries Boekhout die vanaf 1998 deze taak op een geweldige wijze heeft vervuld. Er zijn maar liefst drie nieuwe kandidaten waaronder een beoogde voorzitter en secretaris. Er gaat de komende jaren binnen het bestuur veel veranderen, een nieuwe generatie treedt aan en dat is een heel positieve ontwikkeling. Met de overige activiteiten van deze verenigingsdag zullen de meesten al wel vertrouwd zijn en nadere uitleg op het dagprogramma (zie elders) lijkt daarom overbodig. Zie hiervoor ook het stuk over de veiling. Maar mochten sommige onderdelen ervan (bijv. de gang van zaken bij onze zogenoemde boekentafel) toch vragen oproepen, zal een telefoontje naar Hans Rode (024 6634053) zeker opheldering brengen.

Aanmelding

De totale kosten van deelname hebben we vastgesteld op € 20,00 per persoon. Zoals vorige keren is deze prijs "all in" en zijn daarbij dus lunch en enige consumpties in begrepen. Om extra onkosten zoveel mogelijk te beperken, sluiten we opnieuw **niet** de vroeger voor dit doel gebruikelijke, voorbedrukte acceptgirokaart bij. We verzoeken

ken u het gewenste bedrag via eigen bank- of girobiljet of via het internet over te maken. Contante betalingen bij aankomst op de dag zelf blijven onoverkomelijke problemen geven bij de organisatie van deze dag. NIET DOEN DUS!

Dringend verzoek: wilt u, in verband met de beperkte beschikbare tijd van voorbereiding, de betaling zo snel mogelijk doen op gironummer 300741 t.n.v. penningmeester Ambacht & Gereedschap te Rotterdam.

Namens het bestuur, de evenementenwerkgroep

PROGRAMMA

Najaarsbijeenkomst 25 oktober 2008

- Vanaf 09.15** De deur staat open en de koffie staat voor u klaar.
Aanmelding en uitreiking van consumptiebonnen.
Grote zaal alleen geopend ten behoeve van het afleveren van inbreng voor:
* de boekentafel
* de wat-is-dat-tafel
* de veiling (beperkt)
Inrichten van de verkooptafels (deze tot 14.00 afgedekt houden s.v.p.).
- 10.00 - 11.15** Opening door de voorzitter.
Aansluitend de Algemene Ledenvergadering, met aandacht voor het uitzwaaien van de gaande en het binnenhalen van de komende bestuursleden.
- 11.15 - 13.00** **Verbazing of herkenning**
Presentatie van buitensporig gereedschap door onze leden Piet Anker, Gerrit en Willem Mensert en Lau van Wouwen.
- 13.00 - 14.00** Uitgebreide lunch
In de grote zaal zijn tevens reeds te kijk:
* ingebrachte veilinggoederen
* wat-is-dat-tafel voor het oplossen van raadsels rond gereedschappen
* informatiepanelen over meer of minder actuele onderwerpen
- 14.00 - 1500** Diverse activiteiten gelijktijdig in de zaal:
* tafelverkoop van gereedschap e.d. door leden
* boekentafel (met extra inbreng!)
* verkoop van gereedschap en boeken door A&G (uit diverse boedels)
* buitensporig gereedschap (zie boven) nader bekeken.
- Ca 1500 uur** Veiling
Een groot aanbod van reeds ingebrachte goederen wordt door ons vaste A&G-veilingteam onder de hamer gebracht.

VAN HET BESTUUR

In memoriam A. Nieuwenburg-Bron

Ons oudste clublid is ons ontvallen. Op 28 mei j.l. overleed Ans Nieuwenburg-Bron op 93-jarige leeftijd. Een van haar laatste uitspraken: "Het leven was boeiend en zo is het goed" ten spijt, ging haar leven niet over rozen. Hoewel zij door verzorging van haar, in 2003 overleden, zieke echtgenoot jarenlang aan huis was gebonden, wist zij zich te ontwikkelen tot een bijzondere deskundige op het gebied van archeologische en praktische beenbewerking. En zo hebben we Ans vanaf 2005 gekend. Zij bezocht, ondanks haar zeer hoge leeftijd tot voor kort regelmatig onze bijeenkomsten, waar zij met veel gedrevenheid en spontaneiteit haar kennis uitdroeg. Zo zullen velen zich haar actieve deelname aan de zomermarkt van vorig jaar herinneren.

Ans aan haar tafel in Terschuur

Zij stak haar waardering voor onze vereniging niet onder stoelen of banken; omgekeerd waren wij trots haar als trouw en toegewijd lid binnen onze gelederen te mogen hebben.

We zullen aan Ans bijzondere en fijne herinneringen bewaren en hebben haar een speciaal plekje in ons hart gegeven.

HR

In memoriam C.J. de Porto

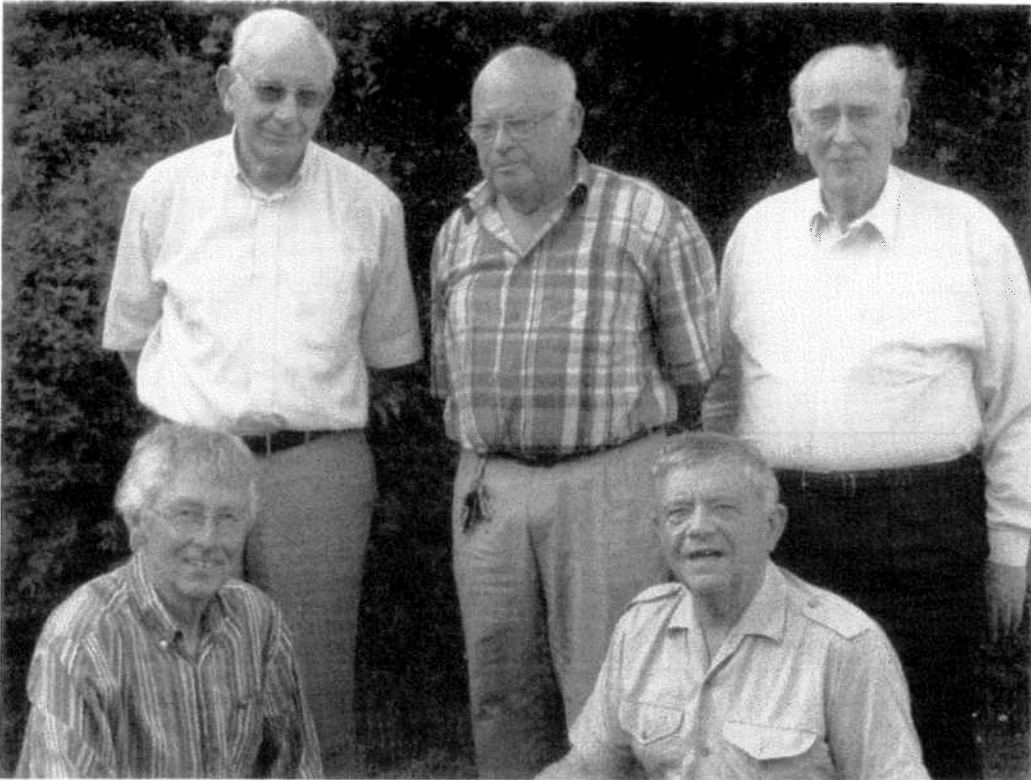
Wij ontvingen het droeve bericht dat op 4 april 2008, Cees Porto op 86 jarige leeftijd, na een kort ziekbed, op zijn mooie eiland Texel is overleden.

Cees was een van de oudgedienden van onze vereniging. Hij was bijna vanaf de oprichting lid.

We betreuren zijn heengaan zeer en wensen zijn kinderen, kleinkinderen en verdere vrienden en bekenden veel kracht om dit gemis te kunnen dragen.

PH

Wie zijn onze bestuursleden? (in willekeurige volgorde)

Boven van links naar rechts: Andries Boekhout, Hans Rode, Jan van Dam
Onder van links naar rechts: Jan Blaas en Gerrit Vink

Hans Rode

is zestien jaar voorzitter van onze vereniging, nu vertrekkend voorzitter. Hij is levenslang een zoeker. Zou hij bosbouw of bouwkunde gaan studeren? Het is het laatste geworden, en met succes. Monumentenzorg en –restauratie, leraar in vooral middelbaar bouwkundig onderwijs. Daarvoor schreef hij ook meerdere boeken, waarvan enigen werden bekroond met de Kluwerprijs. Van jongs af aan heeft hij interesse in de natuur en hij was lid van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie. Daarnaast heeft hij belangstelling voor cultuurhistorie, vooral de museale vormen daarvan. Het zoeken heeft ook tot gevolg dat hij een fervent verzamelaar wordt van bouw- (vooral timmer-) gereedschap. Maar hij wil er niet grof geld aan uitgeven. En als hij overcompleet gereedschap op de jaarlijkse verzamelaarsbeurs in Utrecht verkoopt wil hij er ook geen grof geld aan verdienen.

Hij heeft zich tien jaar ingezet als initiator en secretaris/penningmeester voor een op te richten Nationaal Bouwmuseum. Ondanks het uitblijven van succes heeft hij dit ideaal nog steeds niet geheel opgegeven. Hij is niet alleen (samen met Gerrit van der Sterre en Joop Smulders) stichter van onze vereniging, maar ook auteur van meerdere zinnige bijdragen aan ons tijdschrift, en lid van de werkgroepen voor ca- hiers en evenementen.

Jan Blaas laten we zelf aan het woord:

"Geboren 14 juli 1946 te Eindhoven. Het grootste deel van mijn jeugd heb ik doorgebracht in Elst in de Betuwe. Wij woonden op een proefboerderij langs het riviertje "de Linge", in die tijd tamelijk afgelegen. Uit dezelfde tijd dateert ook mijn eerste verzameldrang van oude gereedschappen. Toen de boeren allemaal overschakelden op het scheren van schapen met de elektrische tondeuse, ging ik de boerderijen in de omgeving langs om te vragen naar de oude scharen. Overall had ik kisten staan met de meest uiteenlopende oude rommel: vetspuiten, tangen, paardentuig, sikkels etc.

Op mijn 18^e ging ik het huis uit en in de volgende jaren wisselde ik veelvuldig van opleiding, baan en adres. Hoewel ik altijd een hoop spullen achter me aan sleepte, ben ik toch bijna alles uit die jonge jaren weer kwijtgeraakt en ik maak er nu natuurlijk in mijn gedachten een veel mooiere herinnering van dan de werkelijkheid zal zijn geweest. In de beginperiode van gezin en kinderen kreeg ik liefhebberij in het opknappen van antieke kasten en tafels en daarmee groeide ook mijn passie voor ambachtelijke houtbewerkingsgereedschappen.

Mijn geld verdiende ik op verschillende laboratoria in Wageningen als assistent bij het botanische onderzoek. Jaren was mijn belangrijkste gereedschap de microscoop. De laatste 15 jaar verschoof mijn werk in de meer moleculaire en celbiologische richting en waren grote analytische apparaten zoals de massaspectrometer mijn speelgoed. Dat onderzoek is een spannende wereld, die zich door moderne technieken zeer snel ontwikkelt en des te mooier vond ik het contrast met mijn groeiende verzameling oude gereedschappen. Nooit heb ik me kunnen beperken tot het verzamelen over één bepaald onderwerp, wat een beetje ten koste van de verdieping gaat, ik bewaar dan ook van alles en nog wat. De grenzen worden bepaald door de grootte van mijn schuurtje. Omdat het vaak te groot is, moet ik boerengereedschap daarom soms met pijn laten liggen.

In 1994 ontdekte ik bij toeval op de jaarbeurs in Utrecht het bestaan van A&G en in 1999 nam ik het penningmeesterschap over van Gerrit van der Sterre.

Sinds ik met vervroegd pensioen ben verdeel ik mijn beschikbare tijd zo eerlijk mogelijk over drie vrijwilligersbaantjes namelijk: dienstverlening bij de stichting Humanitas, voorzitter van het Cuneragilde in Rhenen en bestuurslid van A&G. Het is een beetje druk maar ook een enorme luxe".

Andries Boekhout

is niet alleen secretaris maar ook de nestor van het bestuur. Is op 24 jarige leeftijd begonnen als leraar op de HTS in Rotterdam. Hij is directeur geweest van verschillende lagere en middelbare technische scholen. Verhuisde daarom vele keren. Lesgeven en tekenen waren eigenlijk zijn hobby's. Geen sportfiguur maar schaatsen als het 's winters kon, vond hij wel leuk.

Een echte verzamelaar is hij nooit geweest, en wat dan in zijn verzameling zat waren vooral tekeningen, ongetwijfeld van hoek- en kilkepers of van kuipen en leuning en wrongstukken. Zie de ledenlijst. Maar voor iemand die de leeftijd der sterken heeft bereikt, is het hebben van een grote verzamelingen niet handig, want je moet dan ook veel opruimen.

Buiten het technische vlak heeft hij zijn capaciteiten gebruikt in verschillende kerkenraden en in het bestuur van een verpleeginrichting. En op zijn oude dag is hij nog verslingerd geraakt aan de computer!

Gerrit Vink

Natuur, landschap en cultuurtechniek loopt als een rode draad door zijn leven. De techniek, het adviseren en besturen zit hem in het bloed, zowel beroepshalve als privé. Hij coördineert een knotgroep in Utrecht, is bestuurslid van de Stichting Landschapsbeheer Utrecht, naast uiteraard het lidmaatschap van het bestuur van onze eigen vereniging. Hij houdt van kamperen, schaatsen, werken in natuur en landschap en is al meer dan een halve eeuw hartstochtelijk amateur-fotograaf. Hij is voor veiligheid bij het werken in natuur en landschap en stelde daarover een cursus samen en geeft die cursus ook. Hij is lid van een ARBO-werkgroep op dit gebied. Voor het natuurgebied Gravingen stelde hij een beheersplan op voor de jaren 1995 t/m 1999. De laatste tien jaren is hij gereedschap en literatuur gaan verzamelen inzake grienden, riet en biezen, en is hij die culturen ook in Europees verband gaan bestuderen. Voor het Museum Insel Hombroich te Neuss (Duitsland) heeft hij het initiatief genomen tot de oprichting van een vrijwilligersgroep: Freudenkreis Hombroich Natur. Het zal u niet verbazen dat hij demonstraties en presentaties geeft met historisch gereedschap uit de griendcultuur en dat hij daarbij aandacht besteedt aan de vroegere werk- en leefomstandigheden in de Biesbosch, en dat hij ook actief is op oude ambachtenmarkten.

Binnen onze vereniging zit ook hij in verschillende werkgroepen/commissies: Cahiers, Evenementen- en Boedelcommissie.

Jan van Dam

is ook een man van de lange adem. Hij was tien jaar timmerman. Tijdens zijn militaire dienstplicht werd hij sergeant en ontdekte daar hoe fijn het is om instructie te geven. Nadien behaalde hij via langdurige avondstudie de leraarsbevoegdheid Bouwkunde. Zijn huidige collega-bestuurder Andries was toen een van zijn leraren. Werkte hij als allround-timmerman bij een fijne baas, in de school voelde hij zich als leraar ook goed thuis. Van de ambachtsschool ging hij naar de MTS en raakte betrokken bij de directie en werd directeur. Ook heeft hij in heel wat examencommissies gezeten, meestal als vice-voorzitter.

“Bouwkunde is het mooiste wat er is. Je maakt wat. Je schiept wat. Iets dat je kunt zien. En om daarvan als leraar of (schoon)vader of (bestuurs)lid van een vereniging iets over te kunnen dragen aan een ander, dat is heel erg mooi”.

Zijn verzameling, met veel schaven, was behoorlijk groot, maar wegens de verhuizing naar een flat heeft hij er afstand van moeten doen.

Jan vindt mens zijn het belangrijkste, iets betekenen voor anderen, vrijwilliger zijn bij voorbeeld.

Jan Neelen

De veiling op de najaarsbijeenkomst op 25 oktober 2008 in Nieuwegein

Niemand meer? Verkocht!

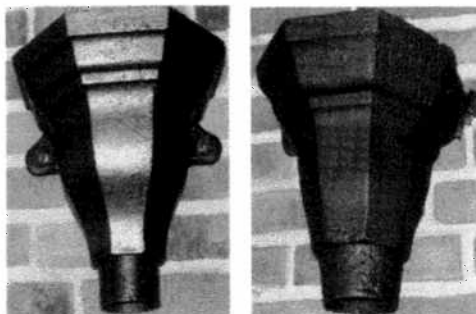
Het is een vertrouwde uitroep van Piet Anker aan het eind van de najaarsbijeenkomst van A&G.

Het is de kans om voor een redelijk bedrag een bananendoos vol gereedschap mee naar huis te nemen waarbij je onderweg met moeite kunt inhouden om niet te stoppen en te kijken wat er alle maal in zit. Anderen hebben hun zin gezet op een speciaal stukje gereedschap en hopen daarbij dat zij de enige bieders zijn of dat de rest mogelijk net zit te slapen.

Met Piet als afslager is dat laatste erg onwaarschijnlijk. Hij prijst zijn waar op zo'n gedreven manier aan dat alle kopers zich spekkoper voelen en de rest het gevoel heeft een kans te hebben gemist. Sommige leden blijven speciaal voor de spanning en de sfeer bij dit laatste onderdeel van de najaarsbijeenkomst.

Veilingmeester Piet Anker prijst een kavel aan

Boven: twee kleine gietijzeren vergaarbakken

Veilingkosten

De veiling is al jaren een vast onderdeel van de bijeenkomst en verloopt praktisch altijd zonder problemen, maar vergis u niet, het is een hoop werk.

Op de dag zelf heeft Gerrit Snoek er al heel vroeg zijn handen aan vol. Om tijdens de hectiek van de verkoping alles goed te laten verlopen, gaat zeker niet vanzelf. De veiling zelf is zo voorbij, maar in de voorbereiding en de afhandeling de dagen daarna, gaan heel wat uren zitten. De penningmeester heeft er nog eens goed naar gekeken en we hebben besloten om de minimale veilingkosten dit jaar te verhogen naar 15%. Meer afdragen is natuurlijk altijd zeer welkom. U kunt daarvoor elk percentage boven de 15 invullen op het veilingformulier. Op zichzelf is dat geen probleem, want daar kies je voor als je je inzet voor de vereniging, maar het brengt ook altijd kosten mee. Telefoontjes, brieven, ergens wat ophalen, het zijn allemaal onkosten.

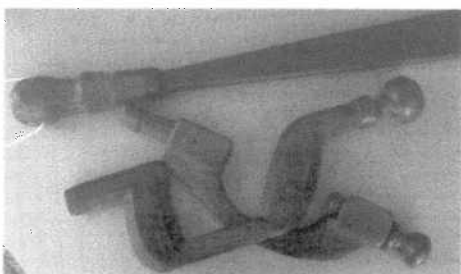
Aanbieden van gereedschap

U kunt op de dag zelf, voor de aanvang van het programma, objecten of een doos met spullen inbrengen voor de veiling.

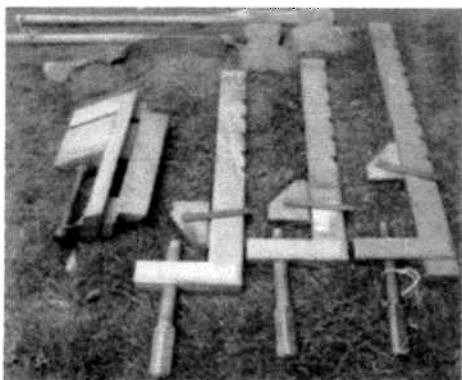
Gerrit Snoek beslist over de inname en de wijze waarop de kavel zal worden geveild dus overlegt u hierover met hem. Vul daarbij het veilingformulier volledig in. De minimale veilingkosten zijn 15% voor de vereniging. Uw opbrengst wordt door de penningmeester via de bankgiro aan u overgemaakt. Voor de kopers geldt: contant afrekenen tijdens de veiling. Een volledig reglement van de veiling is beschikbaar bij de aanmeldingstafel. Ook dit jaar is er weer veel aanbod. Voor de diversiteit van de veiling moedigen we nieuw aanbod van schaven niet aan. Aparte zaken zijn zeker welkom, maar neem voor het aanbieden van meerdere kavels te voren even contact op met Jan Blaas (0317 616363).

A&G verkooptafel

Om het aantal kavels op de veiling te beperken zal er ook een A&G verkooptafel worden ingericht. We moeten dit jaar een

Boven: Een grote molenaarsbeitel, een spijker- en kuikenboor

groot volume aan spullen kwijt dus zullen op deze tafel ook koopjes liggen in de geest van "meenemen voor 5 euro".

Het aanbod

Vorig jaar werd de ene helft verkocht en nu dus de andere helft van de collectie van ons in 2007 overleden lid, de heer B.C. Mulder. U herinnert zich vast nog de prachtige Stanley schaven en bijzondere ploegen. Ook dit jaar weer veel schaven en die zijn zeker niet de minste. Wat denkt u van 3 een Stanley 55, 3x een Stanley 45. Dan liefst 7 maal een banendoos waas de deksel met moeite op past. In elke doos zitten meerdere mooie ploegen.

Dit jaar overleed ons lid de heer H. van den Akker uit Zwanenburg. Zie het in memoriam in de vorige Nieuwsbrief. Hij was geen grote verzamelaar maar naast enkele stukken apart gereedschap bewaarde hij vooral mooie elementen uit de bouw, zoals gietijzeren ornamenten, es-pagnoletten, deurkloppers e.d. Vooral de sierlijke vormen, die werden toegepast bij muurankers, zijn prachtig om te zien. Voor adviezen en de verkoop werd de hulp van de boedelcommissie ingeroepen. Deze kan echter moeilijk de belangstelling op onze bijeenkomst voor dit soort objecten inschatten. Op de foto's zijn enkele voorbeelden te zien van hetgeen dat zowel op de veiling als op de verkooptafel wordt aangeboden.

De stichting Gered Gereedschap

Ook via Jan Neelen, onze contactpersoon bij de stichting Gered Gereedschap komt dit jaar weer divers gereedschap in de verkoop.

Op de foto links zijn wat grotere stukken te zien die afkomstig zijn van 'Gered Gereedschap'. Een paar flinke bijlen, drie mooie houten lijmknachten en een verstekblok met ijzeren spil.

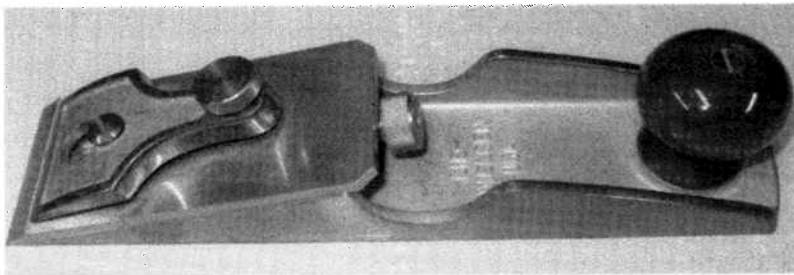
Het is materiaal waar scholen in ontwikkelingsgebieden weinig mee kunnen maar die voor de verzamelaar aantrekkelijk kunnen zijn.

De opbrengst is aan de stichting goed besteed, het historische gereedschap gaat niet verloren en de A&G-leden kunnen

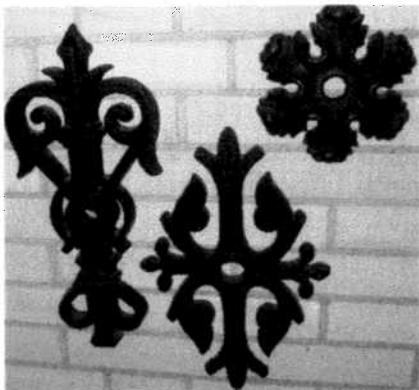
hun verzameling aanvullen. Op de veiling word een aantal gevulde dozen aangeboden en ook op de A&G tafel komen spullen van de stichting te liggen.

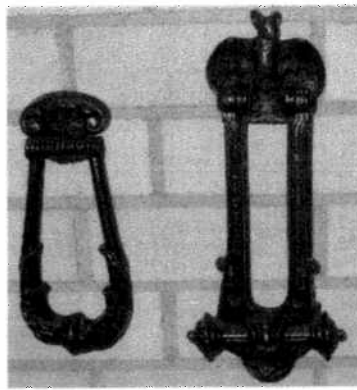
Boven: Espagnolet, basculesluiting, waar komen die namen eigenlijk vandaan? Op een plankje zijn negen verschillende typen naast elkaar gezet. Ze worden in één kavel geveild.

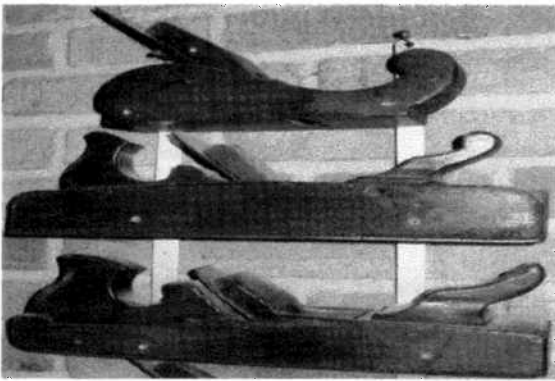
Boven: Schaaf van Lee-Nielsen in nieuwstaat met een zware beitel (5 mm) onder een hoek van 15 graden. De meubelmaker die houtverbindingen maakt kent de waarde van dit type schaaf. De nieuwprijs van Lee-Nielsen is altijd schrikken, dus grijp hier uw kans.

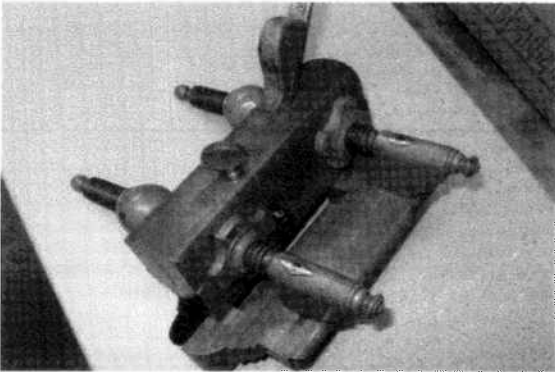
Links: De versieringen aan ankers zijn gemaakt in vele verschillende vormen,

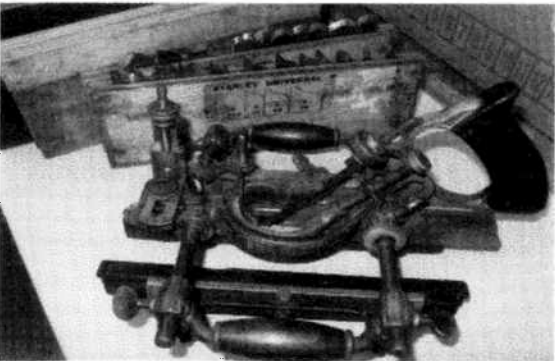
Rechts: Twee bijzondere deurkloppers.

Enkele vroege houten schaven. Voor de kenners is een toot aan de voorkant altijd onweerstaanbaar.

Engelse ploeg met schroefstokken, helemaal gaaf en met een prachtige kleur die zo als pronkstuk in een vitrine kan. Hij ligt straks zo maar te koop op de

Een prachtige Stanley 55 in zeer goede conditie met vier beitelcassettes. Met zo'n bijzondere combinatieschaaf tel je pas echt mee. (De houten kist is niet origineel)

Ook al zal bij de meeste leden niet onmiddellijk een lampje gaan branden bij deze foto, maar het is zo'n leuk compact apparaat, dat je je direct afvraagt wat het is en hoe het dan werkt. We noteren het merk Schrank en het is een machientje om lintzagen mee te zetten. Je zult er maar om verlegen zitten.

Verantwoording over de Financiën van de vereniging Ambacht & Gereedschap.

Betreffende het boekjaar 1 september 2007 t/m 31 augustus 2008.

In de tabellen kunt u kennis nemen van cijfers die behoren tot het afgelopen boekjaar van de vereniging A&G, dat loopt van 1 september 2007 t/m 31 augustus 2008. In de balans vindt u het kapitaal van onze vereniging en met het begrotingsvoorstel geeft het bestuur aan wat de verwachting en plannen zijn voor het komende boekjaar. Als toelichting en verantwoording volgen hier nog enkele opmerkingen.

Mogelijk herinnert u zich nog het financiële overzicht van vorig jaar waarin duidelijk naar voren kwam dat de inkomsten bij lange na niet in overeenkomst waren met de uitgaven dat jaar. Zelfs met de toen in de ledenvergadering besloten verhoging van de contributie was het niet gelukt om een sluitende begroting voor dit jaar op tafel te leggen. De penningmeester heeft dan ook het afgelopen jaar zeer kritisch naar alle uitgaven gekeken. U kunt in de staat van Baten en Lasten zien dat het een veel evenwichtiger plaatje heeft opgeleverd. Uiteraard zijn we gelukkig met dit positieve resultaat. Zeer welkom waren dit jaar weer de extra bijdragen van de leden.

De uitgavenpost voor bestuurskosten (€686,23) geeft een wat vertekend beeld, want in feite moet u daarbij het bedrag €1550,00), dat in de balans te vinden is onder 'onbetaalde declaraties', er bij optellen. Maar zelfs als u dat doet vallen de inkomsten hoger uit dan de uitgaven en blijven we ruim onder het begrote bedrag.

Uiteraard is de Gildebrief een hoge post, maar de inkomsten via advertenties beginnen flink aan te trekken. Dat laatste is vooral de verdienste van Hein Coolen en hij ziet daarbij nog nieuwe mogelijkheden voor de komende jaren. We zullen die inkomsten hard nodig hebben willen we onze kwaliteit handhaven of nog verbeteren.

De opbrengst uit de veiling was minder dan begroot en mede met het argument dat deze activiteit aan voorbereiding en afhandeling veel inspanning kost heeft het bestuur besloten de minimale bijdrage voor de veiling te verhogen naar 15%. De verkoop aan boeken leverde dit jaar meer op dan verwacht.

Samengevat laten de cijfers een evenwichtig resultaat zien. We zullen het komende jaar de uitgaven weer stevig onder controle moeten houden, maar er is geen aanleiding om de contributie ter discussie te stellen.

De kascommissie zal de boekhouding nog controleren en de uiteindelijke vaststelling vindt plaats tijdens de algemene ledenvergadering op 25 oktober 2008.

Bij deze verantwoording behoren:

De staat van Baten en Lasten A&G 2007/2008.

De balans op 31 augustus 2008.

Rhenen september 2008

Jan van Dam, penningmeester.

Jan Blaas, 2^e penningmeester.

Staat van Baten en Lasten A&G 2008

INKOMSTEN	Begroot 010907 t/m 310808	Resultaat 010907 t/m 310808	Begroot 010908 t/m 310809
	€	€	€
contributies 2007/2008	9.500,00	9.451,86	9.900,00
contributies voorgaande jaren	400,00	176,50	450,00
extra bijdragen van leden	-	340,80	-
abonnements/ donateurs	40,00	45,00	45,00
bijeenkomst najaar	-	281,87	-
gildebrief ad- vertenties	250,00	585,00	800,00
opbrengst uit veiling/verloting	400,00	260,50	300,00
verkoop tijd- schriften	50,00	85,65	120,00
boeken en pos- ters	300,00	498,50	250,00
renten	60,00	61,03	60,00
beurzen	-	186,18	-
diversen	-	49,00	-
totalen	11.000,00	12.021,89	11.925,00

UITGAVEN	Begroot 010907 t/ m 310808	Resultaat 010907 t/ m 310808	Begroot 010908 t/m 310809
bestuurskosten	2.500,00	686,23	2.500,00
kosten van beheer	1.400,00	833,81	1.000,00
adreslijst	50,00	-	50,00
rondschriften jaarwisseling	400,00	938,12	950,00
tijdschrift najaar	2.000,00	1.239,37	1.300,00
tijdschrift voorjaar	2.000,00	1.293,14	1.300,00
gildebrief	3.500,00	3.844,60	4.000,00
bijeenkomst voorjaar	-	7,69	-
beurzen	200,00	-	200,00
externe betrekkingen	200,00	-	200,00
bijzondere publicaties	100,00	48,10	100,00
computervergoeding	450,00	150,00	450,00
homepage	100,00	46,41	100,00
kamer van koophandel	50,00	27,00	50,00
onvoorzien	300,00	147,92	-
totalen	13.250,00	9.262,39	12.200,00

Balans per 31-08-2008			
	activa		passiva
giro	4.151,03	nog te betalen rekeningen	100,00
kapitaalrekening	6.163,85	onbetaalde declaraties	1.550,00
		KAPITAAL	8.664,88
	totaal: 10.314,88		totaal 10.314,88

Agenda voor de vijftiende Algemene Vergadering

Op zaterdag 25 oktober 2008, in 'De Bron', Buizerdlaan 1 te Nieuwegein, aanvang 10.00 uur

1. Opening.
2. Vaststelling van de notulen van de veertiende Algemene Vergadering van 27 okt.2007.
3. Jaarverslag 2007/2008. (Zie bijgaand verslag)
4. Voorstel wijziging Huishoudelijk Reglement
5. Verslag van de kascommissie over het boekjaar 2007/2008. (Zie onderstaande toelichting)
6. Verkiezing van de kascommissie voor het boekjaar 2008/2009. (idem)
7. Overzicht financieel beheer 2007/2008 en begroting 2008/2009. (Zie bijlage)
8. Afscheid van Hans Rode als voorzitter. (Zie onderstaande toelichting)
9. Verkiezing van het bestuur en benoeming voorzitter. (idem)
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

Toelichting

ad. 2 Vaststellen notulen

De notulen van de veertiende Algemene Vergadering zijn u toegezonden, gelijktijdig met de Nieuwjaarsbrief van januari 2008.

ad. 4 Voorstel wijziging Huishoudelijk Reglement

Het voorstel tot wijziging is u toegestuurd gelijk met de andere gegevens over de Algemene Vergadering 2008

ad. 5 Verslag van de kascommissie

De kascontrole van het boekjaar 2007/2008 is uitgevoerd door de heer Gerrit Snoek en mevr. Dick van Gog-Koren.

ad. 6 Verkiezing van de kascommissie

Dit jaar is de heer Gerrit Snoek aan de beurt met aftreden. De heer Piet Anker, die vorig jaar als reserve is gekozen, neemt nu voor twee jaar zitting in de kascommissie. Het bestuur doet een oproep voor het vervullen van de reservevacature. De gekozene kan dan voor 2009 de plaats als lid innemen.

ad. 8 Afscheid van Hans Rode als voorzitter

Hans beëindigt definitief per 1 januari zijn functie als voorzitter en neemt in die functie afscheid, maar blijft voorlopig nog zitting houden in het bestuur en diverse werkgroepen.

ad.9 Verkiezing van het bestuur

Bestuursleden worden volgens de Statuten - art.8, lid 11 - voor maximaal drie jaar gekozen. Naar het rooster van aftreden zijn per 1 januari 2009 aftredend, het bestuurslid,

Gerrit Vink.

Op voordracht van het bestuur stelt hij zich herkiesbaar met de beperking dat hij nog één jaar beschikbaar is en daarna tussentijds zal aftreden.

De secretaris Andries Boekhout heeft te kennen gegeven dat hij per 1 januari 2009 zal aftreden. Andries is bereid om als bestuursondersteunende taak de ledenadministratie te blijven verrichten. Voorts zal Jan van Dam zijn functie als eerste penningmeester neerleggen, maar binnen het bestuur als tweede penningmeester gaan functioneren.

Jan Blaas is bereid om weer penningmeester te worden. Voor de openstaande vacatures kan met genoegen worden medegedeeld, dat enkele leden bereid zijn die te willen vervullen. Het bestuur stelt de volgende leden voor met de door hen te vervullen functie, waarbij zij zich zelf presenteren:

Hein Coolen, voorzitter

Na de studie economie werkzaam gedurende bijna 30 jaar bij ABN Amro in diverse functies in binnen- en buitenland. Meest recent in de directie. Na in 2005 uit dienst te zijn getreden kon de hobby van het verzamelen van oud gereedschap meer intensief worden beoefend, hetgeen ook resulteerde in een samenwerking met René Weijers in DuCo Tools. Verder nog actief in de financiële wereld middels bestuursfuncties.

Cees van der Graaf, secretaris

Ik ben sinds 2000 lid van de vereniging Ambacht en Gereedschap. Mijn verzameling richt zich voor namelijk op houtbewerkings- en klompenmakersgereedschap. Ik woon samen met mijn vrouw in Lekkerkerk in een voormalige klompenmakerij onder aan de dijk. Soms heeft het verzamelen mijn volle aandacht, soms staat het verzamelen, door gebrek aan tijd, op een laag pitje. Ik heb een eigen stedenbouwkundig ontwerp en adviesbureau. Dit bureau is voornamelijk werkzaam in de regio Rotterdam. Daarnaast ben ik werkzaam als docent architectuur en stedenbouw bij de Hogeschool in Rotterdam.

Martin Hagen, bestuurslid

Docent Meubelmaken en Docent Restauratie Technologie aan het Hout en Meubilerings College Amsterdam. Ik verzamel gereedschappen gerelateerd aan mijn vakgebied en boeken en andere informatie hierover. Verder verzamel ik oude fietsen en ben lid van de Oude Fiets, een vereniging die zich bezig houdt met de geschiedenis en restauratie van antieke rijwielen. In aansluiting hierop ben ik begonnen met het verzamelen van fietsenmakergereedschap. Ben een fervent gebruiker van het internet en hoop aan de vereniging een positieve bijdrage te kunnen leveren.

Volgens de statuten wordt de voorzitter door de ledenvergadering benoemd terwijl de toekenning van de andere bestuursfuncties door het bestuur wordt vastgesteld.

Leden kunnen ook kandidaten voordragen. (zie – art. 8, lid 6 -) Vijf of meer leden kunnen een kandidaat stellen door schriftelijke indiening bij het bestuur, één week voor aanvang van de ledenvergadering.

Het Bestuur

Jaarverslag 2007/2008

Het verslagjaar beslaat de periode van 1 september 2007 tot en met 31 augustus 2008

Bestuur

Het bestuur is op 1 januari 2008 samengesteld uit de volgende personen: H.K. Rode voorzitter, A.P. Boekhout secretaris, J. van Dam penningmeester, J. Blaas 2e penningmeester en G.J.S. Vink lid. Gedurende het afgelopen jaar heeft de vice-voorzitter J. Blaas veel voorzitterstaken waargenomen.

Vast staat dat de voorzitter zijn functie per 1 januari 2009 definitief neerlegt. De secretaris en penningmeester hebben te kennen gegeven hun functie eveneens per 1 januari 2009 te willen overdragen.

Leden

Op 1 september 2007 stonden 461 leden ingeschreven. In de loop van het jaar is het ledental weer toegenomen, zodat op 31 augustus 2008 het aantal geregistreerde leden 474 was; bestaande uit 436 Nederlandse leden, 27 leden in het buitenland, 7 gezinsleden en 4 donateurs. Een bemoedigende toename van 13 nieuwe leden.

Helaas zijn ook berichten van overlijden ontvangen. In dit verslagjaar betreuren we het overlijden van de leden B. Kleine, P.M. van der Velden, P. Peels, H. van den Akker, C.J. de Porto en A. Nieuwenburg-Bron.

Vergaderingen

Het bestuur is in de verslagperiode zesmaal in vergadering bijeengewees. De vergaderingen vonden steeds afwisselend plaats bij een van de bestuursleden thuis en werden om beurten bijgewoond door een van de beide eindredacteuren, Paul van der Lugt van de Gildebrief en Piet Hageman van de Nieuwsbrief.

Naast de diverse lopende zaken, waren op de bestuursagenda de verzorging van het tijdschrift, het uitgeven van cahiers, de keuze van voorjaarsexcursies en het zoeken naar interessante thema's voor de najaarsbijeenkomst enige hoofdpunten. Ook werd ter informatie van het bestuur door twee bestuursleden op 31 januari een oriëntatiebezoek gebracht aan het Museum voor houtbewerking te Kortgene.

De vervanging van de voorzitter, de secretaris en penningmeester is regelmatig een onderwerp van gesprek geweest. Het is verheugend dat het bestuur voor deze vacatures op de komende ledenvergadering van 25 oktober met degelijke voorstellen kan komen.

Tijdschriften en cahiers

Tijdschriften

Het doet het bestuur deugd dat zowel de Gildebrief als de Nieuwsbrief heel goed zijn ontvangen; gelet op de vele positieve reacties op de beide tijdschriften. Het was ook voor het bestuur een hele overgang van de vertrouwde twee jaarlijkse uitgave van Het Tijdschrift, geredigeerd door Gijs Nederlof, naar de nieuwe opzet van de totaal andere Gildebrief en de meer op het verenigingsnieuws toegespitste Nieuwsbrief. Ten aanzien van de Gildebrief zijn we zo gelukkig in de in Engeland wonende heer F. van de Geer een vertaler te hebben gevonden, die korte Engelse samenvattingen wil maken van de belangrijkste artikelen in de Gildebrief, de zo geheten "summaries".

Cahiers

Gedacht wordt, om de studie van Luc Verachtert als basis te gebruiken voor een cahier, 'Houten schroefdraad'. Plannen hiervoor zijn in ontwikkeling. Ook hoopt het bestuur te komen met een dakpannecahier van Arie Schellingerhout; besprekingen hiervoor zijn gaande. De verkoop van het cahier 'Draadnagels en spijkers' loopt voorspoedig; de vraag naar dat cahier is wereldwijd. Voorts heeft de cahiercommissie een programma van wensen samengesteld voor een heruitgave van het boek van Gerrit van der Sterre en voor een uitgave van een supplement van schavenmerken.

De eerste besprekingen met de uitgeefster Primaveraapers over deze plannen hebben inmiddels plaats gehad.

Commissies/werkgroepen

Veilingcommissie

Op de veiling van de najaarsbijeenkomst werden 37 kavels geveild. Dankzij de ervaring van Piet Anker en Gerrit Snoek verliep het geheel soepel en zonder problemen. We constateerden wel dat de prijzen voor oud gereedschap laag zijn, maar dat is al jaren een algemene lijn. De netto opbrengst voor A&G bleek na afhandeling 260 euro. In de hele voorbereiding en afhandeling van de veiling gaan heel wat uren zitten en daarbij komen altijd onvermijdbare kosten. De penningmeester heeft er nog eens goed naar gekeken en het bestuur heeft besloten om de veilingkosten met ingang van 2008 te verhogen naar een minimale bijdrage van 15% van de behaalde prijs.

Boedelcommissie

In het afgelopen verenigingsjaar is de boedelcommissie vijf maal benaderd voor advies dan wel met een vraag voor hulp. Een goede bestemming van collecties of delen daarvan en vooral een goed gevoel bij de afwikkeling stonden daarbij voorop. Voor een deel van de spullen was de veiling op onze najaarsbijeenkomst een goede keuze. Het afgelopen jaar hadden we ook behoefte aan tijdelijke opslag van materiaal. We hebben dankbaar gebruik kunnen maken van de mogelijkheid die ons bij het Gereedschapmuseum Mensert in Delft wordt geboden. Een goede samenwerking en afstemming tussen Boedel- en Veilingcommissie is daarbij zeer waardevol gebleken.

Website en Forum

De website van A&G heeft een prima basisconstructie en kent vele potentiële mogelijkheden. Het is een mooie site en dat is vooral te danken aan het vakmanschap en de inspanning van Arne Suverein. Helaas moeten we constateren dat er dit jaar bitter weinig is gebeurd aan actualisering en vernieuwing, wat in de wereld van Internet een slechte zaak is. Het medium vraagt naast beschikbare informatie juist om snelheid en actualiteit. Die invulling van de site moet door A&G worden geleverd en Arne verzorgt daarbij de technische mogelijkheden en ontwerpen. Het is jammer dat Jan Blaas wegens tijdnood het afgelopen jaar geen kans heeft gezien deze taak goed uit te voeren. Verder ontwikkelen en bijhouden van de site moet voor het komende jaar hoge prioriteit krijgen.

Het forum van A&G kent zijn eigen dynamiek en heeft een vaste plaats verworven als onderdeel van de site met een gevarieerde groep vaste gebruikers. De mogelijkheden die deze manier van contact biedt worden echter ook hier nog lang niet optimaal benut.

Najaarsbijeenkomst 2007

Op zaterdag 27 oktober 2007 was het weer de bijeenkomst van A&G. Dit jaar mochten we in Nieuwegein 133 leden en introducés begroeten. Zoals al jaren gebruikelijk werd begonnen met de Algemene Vergadering.

Een bijzonder belangrijk agendapunt vormde het financieel overzicht.

De penningmeester maakte aan de hand van de Staat van Baten en Lasten duidelijk dat een sluitende begroting bij een gelijkblijvende contributie niet mogelijk was. Hij stelde namens het bestuur voor de contributie voor 2008 te verhogen met € 4,50.

Op een nadere toelichting van de voorzitter ging de vergadering akkoord met de voorgestelde contributieverhoging. Na de Algemene Vergadering werd het thema 'De Molenbouw' met een beamer ingeleid door ons lid, Johan De Punt. Een presentatie die het ambachtelijke en het majestueuze van de molenbouw en de molens liet zien.

Na de lunch kon nog kennisgemaakt worden met het "Molenmakersgerief" en waren er weer de vertrouwde activiteiten met als sluitstuk de veiling door Piet Anker en Gerrit Snoek. Een verslag van deze najaarsbijeenkomst is te lezen in de Nieuwsbrief van maart 2008.

Voorjaarsbijeenkomst 2008

De voorjaarsexcursie stond in het teken van De Molenbouw zoals gepresenteerd op de najaarsbijeenkomst. Het bestuur meende dat de Zaanse Schans hiervoor bij uitstek geschikt was.

Zodat bij de leden een enthousiaste oproep in de bus gleed om 12 april deel te nemen aan de voorjaarsexcursie te Zaandam. Er stond een aardig briesje, gunstig voor de molenaar. Het aantal deelnemers was minder dan we gewend zijn, waarschijnlijk doordat de Zaanse Schans ook buiten verenigingsverband te bezoeken is.

Excursie Poldermuseum Noorden

In het kader van een excursie voor een klein aantal deelnemers is op 27 april het Poldermuseum te Noorden bezocht. De deelnemers werden door de heer Brouwer hartelijk ontvangen en rondgeleid. Na afloop waren de reacties zeer positief over de ontvangst en waarderend over de collectie gereedschappen, de opgezette dieren, de uitbeelding van de oude beroepen zoals: turf maken, mos trekken, riet snijden, vissen en jagen. Een zeer geslaagde excursie.

Samenwerking met het MOT (Grimbergen)

Met het MOT wordt een goede relatie opgebouwd. Er heeft een uitwisseling van boeken plaatsgehad en er zijn plannen voor een gezamenlijke heruitgave van een boekje over tangen.

Namens het bestuur,

A.P. Boekhout

Opgemaakt oktober 2008

VAN DE REDACTIE

OOK EEN AMBACHT

Vanwege de maar steeds slechtere weerberichten met vooral te veel wind waren mijn echtgenote en ik van Zeeland, via de z.g. “staande mast route”, door de binnenwateren van Nederland op weg naar Monnickendam, onze thuishaven.

In Gouda kreeg ik wat problemen. Mijn rechter been wilde niet meer zo goed wat ik wilde, mijn boodschappenwagentje reed steeds tegen de stoepwand en dat was nog nooit gebeurd. Achteraf had ik ook tijdens het varen al een paar steken laten vallen die normaal nooit gebeurden. Er gingen steeds meer lichamelijke zaken minder goed en Betty, mijn echtgenote, stelde voor om de kinderen te bellen en naar huis te gaan, hetgeen ik, eigenwijs als gewoonlijk, van de hand wees. Ze belde de kinderen toch en die kwamen snel naar Gouda. Ik liet me overhalen om mee naar huis te gaan en wij op weg naar Haarlem. Ze reden echter niet naar huis maar direct door naar het ziekenhuis in Haarlem waar ik werd onderzocht. Daar werd o.a. middels een scan vastgesteld dat ik een hersenbloeding had. In ziekenhuistaal, “een chronisch subduraal hematoom”.

In Haarlem kon men mij echter niet “repareren” en daarom werd ik met een ambulance met zwaailicht en loeiende sirenes naar het Slotervaart Ziekenhuis in Amsterdam gebracht waar de volgende dag een gaatje in mijn schedel werd geboord op de plaats van de hersenbloeding. Hierdoor werd in een pijpje (drain) ingebracht met daaraan een slangetje en plastic zakje, zodat het bloed kon ontsnappen en daarmee de druk op mijn hersenen werd opgeheven. Na een dag of vijf was er een kleine kwart liter bloed in mijn plastic zakje gelopen en was het bloeden gestopt. De drain werd verwijderd en ik mocht weer naar huis. Intussen gaat het steeds beter en ben ik weer bijna de oude.

Na dit voorval is het me wel duidelijk geworden dat een redactie die bestaat uit slechts één persoon, een flink risico met zich mee brengt.

Vice redacteur

Nu heb ik, omdat ik toch redelijk snel hersteld ben, een late Nieuwsbrief kunnen maken, maar als het wat erger zou zijn geweest dan was er geen Nieuwsbrief uitgekomen en dat zou jammer zijn.

Ik wil daarom vragen of er één of meerdere leden zijn, het handigst is dat ze niet te ver van Haarlem wonen, die als een soort vice-redacteur of hoe je dat ook wilt noemen gaat/gaan optreden.

Als dat te realiseren zou zijn dan zou het eventueel ook mogelijk kunnen zijn om het redacteurschap t.z.t. simpel over te hevelen als daar behoefte aan bestaat.

Degene die over mijn schouder wil meekijken moet maar even contact met mij opnemen.

Piet Hageman
piet.hageman@hccnet.nl
023-5402045

Gildebrief zoekt correspondent voor Noord Nederland

Een ambachtelijk museum in Alkmaar, werkplaatsen van klokkenmakers en zilversmeden in Joure, een smederij in Neede: ze hebben allemaal gemeen dat ze vaak boeiend zijn, maar wel een flink eind weg liggen van Vlaanderen. Het lot heeft nu eenmaal gewild, dat de huidige drie redactieleden zich juist in dat stuk van België ophouden.

Voor hen zijn de zuidelijke provincies van Nederland goed te bereiken, maar het noorden vraagt om zo'n vijf tot zeven uur reistijd heen en terug, dus worden die ritjes tot een minimum beperkt.

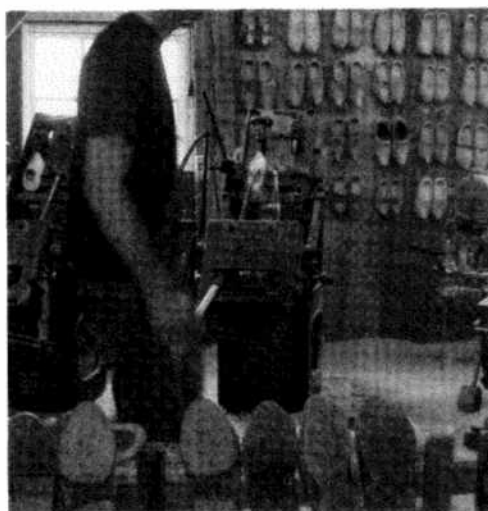
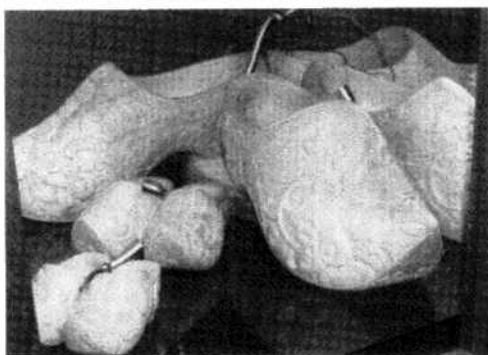
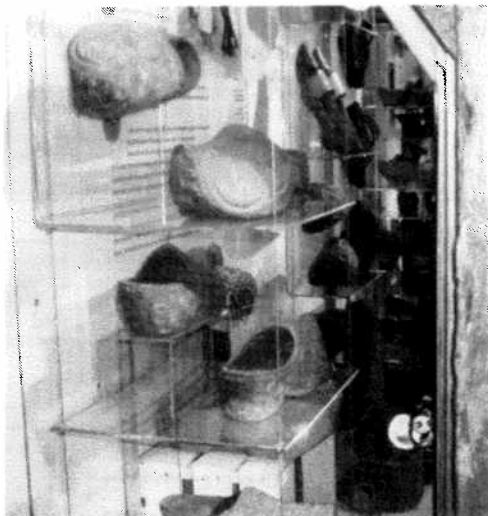
Als u denkt: "Dat is iets voor mij!", aarzel dan geen moment en meldt u zich dan via het adres (Schamprood 112, 3920 Lommel), de telefoon (0031-11-54 58 02) of de E-mail (gildebrief.ag@skynet.be). We kunnen u alle informatie geven over deze vacature en komen mogelijk tot een mooie samenwerking! Met die strategie worden contacten met de provincies boven de grote rivieren vaak beperkt tot schriftelijke contacten en dat levert een nadelige vertekening op in ons blad. Dus vragen wij dringend om de medewerking van een correspondent uit het westelijk en oostelijk gedeelte boven de grote rivieren, die eens per jaar een stukje schrijft voor de Gildebrief. Dat is heel goed te doen, en u hebt er een boeiende hobby bij door uw neus te steken in lokale ambachtelijke zaken.

Gegadigde/n graag contact opnemen met:

Paul van der Lugt, hoofdredacteur van de Gildebrief,
tel. 0032 (11) 54 58 02 E-mail: gildebrief.ag@skynet.be

VERSLAG

Voorjaarsbijeenkomst naar Zaanse Schans 12 april 2008

Wie een excursie organiseert, in dit geval onze onvolprezen evenementenwerkgroep, moet tegen een stootje kunnen. De deelname aan de excursie naar de Zaanse Schans bleef beperkt tot 53 personen. Niettemin werden we door de waarnemend voorzitter en de vertrekkend voorzitter met enthousiasme de Zaanse Schans opgestuurd voor het ochtendprogramma op eigen gelegenheid. Na de koffie met gebak deden we eerst de klompenmakerij aan. In vitrines waren talloze modellen van klompen te zien, van de nu nog bekende onbewerkte blanke werklompen tot speciale bruidsklommen. Klompen van over de gehele wereld. Ik zag er de zwarte lage klompen die mijn moeder vroeger droeg en leerde uit het bijschrift dat die klompen gedragen werden in Roosendaal en de streek ten zuiden daarvan, langs de Belgische grens. En dan was de gegutste versiering op de neus nog aanzienlijk anders dan ik me van moeders klompen herinnerde. Had iedere klompenmaker zijn eigen favoriete versiering? Achter in de zaak was een jonge man bezig met een demonstratie voor een groep Chinese toeristen. Hij maakte, hoofdzakelijk machinaal, een linker klomp voor een vierjarig kind. Eerst werden de buitencontouren gefreesd. Daarna ging het blok op een andere machine waarmee de klomp in meerdere stappen werd uitgehold door een snel draaiende lepel. Deze zat op een ongeveer vijftig centimeter lange arm.

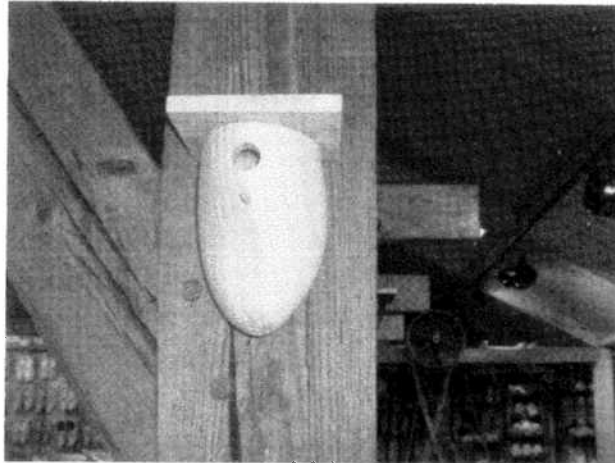
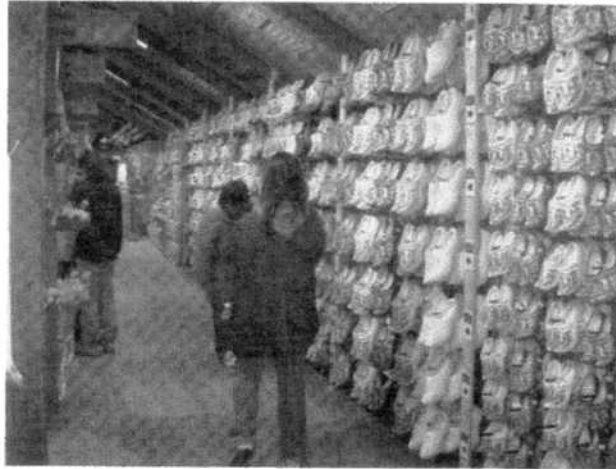
Een andere parallelle arm tastte een metalen modelklomp af, zodat de draaiende lepel niet verder kon lepelen dan nodig was om een perfect uitgehold klompje te maken.

Aan de neus en de hiel bleven nokken zitten, die nodig waren om de klomp in de machines te spannen. Die nokken sneed de klompenmaker handmatig met een paar halen van het blokmes eraf, zodat het klompje klaar was om te drogen. Hoeveel vocht er nog in het klompje zat maakte hij op een bijzondere manier aanschouwelijk.

Hij haalde eens diep adem, zette het klompje aan zijn mond, daarbij de instapopening met zijn beide handen geheel luchtdicht afsluitend, en blies uit alle macht in het klompje. Aan de voorkant en achterkant kwamen vocht en talloze belletjes uit het hout. Geen wonder dat zo'n klomp nog minstens drie maanden aan de lucht moet drogen voor hij in de verkoop kan. In de kaasmakerij werd geen kaas gemaakt. Het kaasmaken was kennelijk al klaar deze dag. De verschillende werktuigen stonden er werkeloos bij. De kazen lagen te liggen, in de pekels of op de plank.

Was er in de klompenmakerij al een flinke ruimte voor de verkoop van de Hollandse klomp in allerlei vormen, hier in de kaasmakerij was bijna alle ruimte aan de verkoop gewijd. Aan de beide lange zijden en de korte achterkant van de schuur waren winkels met toonbanken. Ik telde acht personen die het publiek probeerden tot een aankoop te verleiden. Over commercie gesproken. Pas in de namiddag ontdekte ik dat de doorgaande route niet langs maar door de kaasmakerij liep. Moet dat echt zo met ons erfoed?

De houtzaagmolen vlakbij bleek niet voor publiek toegankelijk en ook niet in bedrijf. Later op de dag draaide hij wel. Het was een paltrok-molen. Dit type draait in zijn geheel om zijn as om op de wind gekruide te worden. Bewonderenswaardig dat dit met zo'n gevaarte mogelijk is.

Omdat mijn vrouw ook nog graag wat van de winkels wilde zien zijn we nog even naar de huizen gelopen. Mooie houten geveltjes, sloten, weijtjes en een mooi uitzicht over het weidelandschap. Mooie Hollandse luchten en wolken. De neerslag bleef gelukkig beperkt tot een paar miezerige spatjes. Maar om dan tegen de wind in te lopen was toch minder prettig.

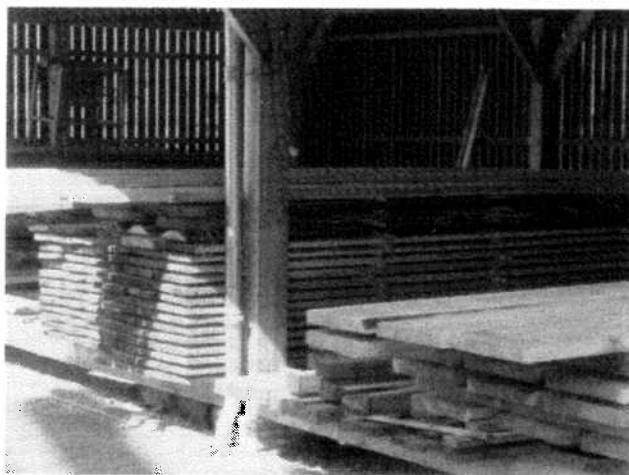
De lunch was overvloedig van beleg en broodjes voorzien, naast de kop soep en kroket zoals we traditioneel bij A&G gewend zijn.

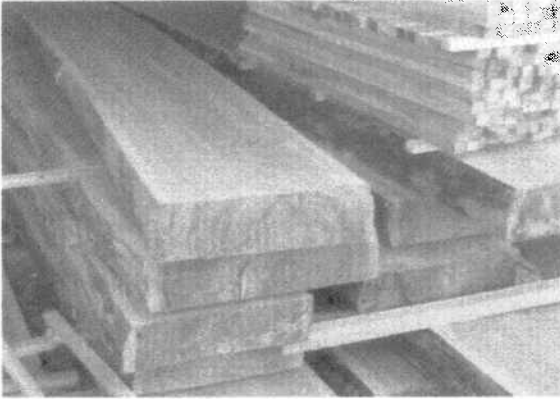
Voor het middagprogramma hadden wij niet gekozen voor het molennuseum aan de overkant van de Zaan maar voor de houtzaagmolen "Het Jonge Schaap". De molenaar Tim Doeves gaf daar een rondleiding. Deze molen is helemaal nieuw opgebouwd en vorig jaar in gebruik genomen. Doeves heeft nog een aantal maanden als timmerman meegewerkt aan de nieuwbouw. Oorspronkelijk stond deze molen op een andere plaats. Hij is in 1942 afgebroken nadat hij tot in detail was opgemeten en uitgetekend om hem later weer nieuw te kunnen opbouwen. Tijdens en na de tweede wereldoorlog kwam er natuurlijk niets van wederopbouw. Maar nu is het dan toch gebeurd. Hij is van het type bovenkruier. Alleen de kap met hoofdas en wieken kunnen ronddraaien om op de wind geplaatst te worden. In de Zaan worden de boomstammen een half tot een heel jaar gewaterd. Soms worden ze als vlot door het water aangevoerd. De Zaan is licht stromend water dat ook door de wind steeds in beweging is. Dat bekort de watertijd. Het water verdrijft de nog aanwezige groeisappen uit de stam en daardoor is er later minder kans op rotten. Als een klant opdracht geeft een bepaalde maat en soort hout te zagen, wordt er een geschikte stam uitgezocht en uit de drijvende voorraad naar de sleephelling gevaren. Met een lang touw wordt hij dan op windkracht via de sleephelling naar de zaagzolder omhoog geslept. Daar wordt hij eerst ontshorst met de schilshop. In de schors zit veel zand, en daar zouden de zaagtanden te veel van slijten. Van zijn schors ontdaan wordt de stam stevig op de zaagslede vastgezet met ijzeren stangen, knevels en wiggen. En dan gaat de zaag erin, of beter gezegd gaan de zagen erin. Want de zaag is een raamzaag met een heel stel zagen naast elkaar. De stam kan zo in een keer tot een aantal planken gezaagd worden. Er staan drie raamzagen naast elkaar, zodat er drie stammen, balken of planken tegelijk gezaagd kunnen worden. In het linker raam zaten minder zaagbladen. Deze was zo ingericht dat er planken mee gekantrecht konden worden, waardoor de schuine kantjes eraf gingen.

De draaiing van de molenwieken wordt overgebracht op een krukas met drie regelmatig ten opzichte van elkaar verspringende krukken. Dit principe is in 1592 aan de Zaan uitgevonden voor een zaagmolen. Het was technisch en economisch een succes.

Er hebben er zo'n driehonderd gestaan in de Zaanstreek. Toen wij er waren was alleen de middelste raamzaag in gebruik, met elf zaagbladen. Er werd een lariksstam van 40 á 50 cm doorsnede gezaagd. Telkens als de zagen naar beneden gingen werd er gezaagd en ging de stam bijna onmerkbaar een beetje naar beneden. Als de zagen omhoog gingen zag je de stam heel duidelijk een beetje omhoog komen. Bij iedere slag werd de stam een beetje naar voren, in de richting van de zaag, geschoven. Dit gebeurde via een tandwiel dat iedere keer een tandje verdraaid werd. Op die manier zaagde hij ongeveer een meter per uur.

Het vooruit schuiven kan ook met twee of drie tandjes tegelijk afhankelijk van de te zagen dikte. Wind is nooit constant. Wind komt met vlagen. Dat kon je in de molen goed horen. Tijdens een vlaag liep het tempo wat op en daarna liep het wat terug. Het zaagsel valt niet allemaal naar beneden. Op de stam verzamelde zich ook een dikke laag zaagsel. Dit werd er af en toe met de handveger afgeveegd. Ook kwam de bloemenspuit eraan te pas. Aan de zaagbladen koekt geregeld hars vast en dat geeft grotere wrijving. Door de bladen met de bloemenspuit nat te maken laat die hars weer los. Het naar beneden vallende zaagsel wordt in de kelder opgevangen. Dat moest vroeger vrijwel doorlopend door een zaagseljongen van een jaar of twaalf afgevoerd worden. Tegenwoordig moet men ongeveer om de drie dagen zaagsel ruimen. De molen draait dus nog niet op volle capaciteit. De zaagselkelder is veel groter uitgevoerd dan vroeger gebruikelijk was. Men had zo tentoonstellingsruimte geschapen met toelichtende panelen met keuzeknoppen. Het gezaagde hout moet nog gedroogd worden gedurende een half tot een heel jaar. Dit gebeurt gedeeltelijk onder de molen en gedeeltelijk in de droogschuur ernaast.

fiscale reden. In de periode van de bouw werd er belasting geheven naar het aantal ramen van het huis, maar alleen de recht geplaatste ramen telden mee. Op de terugweg naar de parkeerplaats konden we nog enkele bestuursleden vlug wel thuis wensen. En zo kwam er een eind aan de leuke voorjaarsexcursie van A&G. Dank aan de evenementenwerkgroep.

JN

Tijdens het drogen ligt het hout zo opgestapeld dat de zon en de regen er niet bij kunnen maar de wind wel, nog voldoende lengte over. Tussen de planken en balken/balkjes worden haaks op de lengterichting op gezette afstanden latjes gelegd. De wind kan er zo tussen en het gewicht van de stapel houdt alles mooi vlak, zodat kromtrekken van het hout wordt tegengegaan. In de kopse kanten van de planken komt toch wel eens een droogscheur, maar daarom wordt het hout met overlengte gezaagd. Als de scheur eraf wordt gezaagd houdt men nog voldoende lengte over. Molenaar Doeves ziet geen reden om droogscheuren in de kopse kanten tegen te gaan door die koppen te schilderen of er latjes tegen te slaan. Dat werk en de kosten daarvan spaart hij liever uit.

Na het bezoek aan de zaagmolen hebben we met zijn tweeën nog de rondvaart gedaan en hoorden we veel wettenswaardigheden over de gebouwen langs de Zaan. We werden gewezen op de vele huizen met uitbouwen in de richting van het water. Als een walvisvaarder, houthandelaar of andere neringdoende een goed jaar had gehad kon hij zijn huis zo laten vergroten. Soms gebeurde dat wel tot drie keer toe. Met name aan de hoogte van de nok van het dak kan men die verschillende fases gemakkelijk herkennen. Sommige van die uitbouwen hebben op de hoeken schuin geplaatste ramen. Dat geeft net als bij een erker een goed uitzicht naar links en rechts. Maar het had vooral een

Auteur Jan Neelen

Ducotools is een Nederlands bedrijf dat handelt in oude en antieke gereedschappen. Wij zijn gespecialiseerd in oude gereedschappen uit het binnen- en buitenland en bieden een gevarieerd aanbod. Onze website geeft een goed overzicht van ons aanbod, maar het is een klein deel van onze voorraad. Kunt u het op onze website niet vinden, dan kunnen wij u vast verder helpen. Neemt u gerust contact met ons op.

Ducotools is één van de grotere aanbieders van antieke gereedschappen in Europa. Door ons uitgebreide netwerk van contacten over de gehele wereld zijn wij in staat om voor u op zoek te gaan naar datgene waar u al jaren naar op zoek bent.

Wilt u uw verzameling verkopen? Dan zijn wij een interessante partner. Wij zijn in staat om kleine en grote partijen op te kopen en bieden u een eerlijke prijs. Tevens verzorgen wij taxaties van uw verzameling.

Hebt u geen Internet? Geen probleem, bel gerust voor een afspraak. Onze winkel in Ede kan op afspraak bezocht worden. Het zal zeker de moeite waard zijn.

Internationale Beurs voor Antieke Gereedschappen
Zaterdag 11 oktober 2008
Zaterdag 10 oktober 2009

Beide beurzen vinden plaats in Ugchels Belang, Bogaardslaan 81, 7339 AN Apeldoorn.
Aanvang 11.00 uur – Einde 15.00 uur

Wilt u een stand huren, à € 7,50 per meter, neemt u contact op met:

Hein Coolen: 06-30479255 of René Weijers: 06-14549967

www.ducotools.nl
info@ducotools.nl

Excursie naar het poldermuseum in Noorden

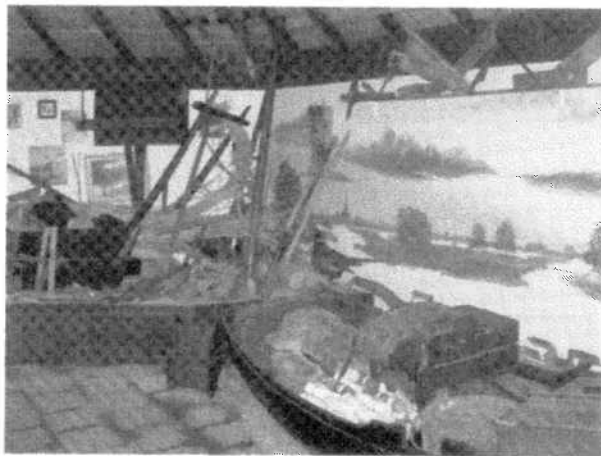
Ik had me opgegeven voor een excursie naar het Poldermuseum in Noorden op zondag 27 april.

Normaal ga ik iedere zondagmorgen zwemmen maar het was mooi weer dus dat gaf de burger moed. Mijn Tom Tom op het adres van het poldermuseum ingesteld en na een rustig ritje door de mooie polders kwam ik aan bij een klein gehucht langs een sloot waar al makkers van A&G lekker buiten aan de koffie zaten. Lekker in het zonnetje.

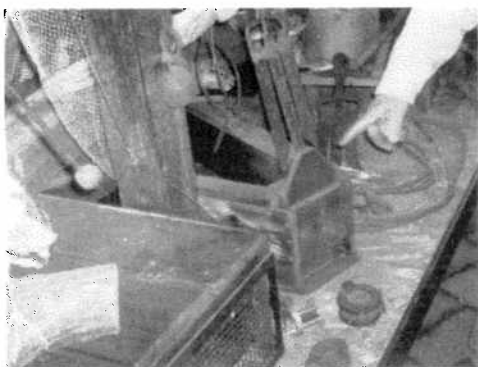
Na een poosje kwam er een mijnheer, hij stelde zich voor als Gerrit Brouwer, die vertelde dat hij ons zou rondlijden. Er waren 27 personen die waren ingedeeld in twee enigszins gelijke groepen. Eén groep zou 's morgens de excursie doe en de andere 's middags. Ik was ingedeeld bij de ochtendgroep en toen iedereen zijn koffie ongeveer op had vroeg Gerrit ons mee te gaan naar het verderop gelegen museum. Wij sjokten achter hem aan, niet wetend wat ons te wachten stond. Een paar honderd meter verder kwamen we bij een betrekkelijk klein gebouwtje dat op de onderkant van een molen of hooiberg leek en het museum bleek te zijn. Voor de deur een totaal vergane oude houten kruiwagen en binnenlag in het rond en aan de zolder een hele verzameling van spullen die te

maken hadden met het buitenleven en de polder. Er stonden opgezette dieren van allerlei soort, vogels, roofdieren zoals marters en bunzings en een vos. Verder veel gereedschap om te vissen en te jagen. Het dorpje Noorden, nabij Nieuwkoop ligt aan de Nieuwkoopse plassen, een prachtig natuurgebied. De bewoners waren vroeger geheel afhankelijk van de polder. Toen we een tijdje rond hadden gekeken ging de heer Brouwer vertellen. Hij was in het gebied opgegroeid en had nog helemaal de oude manier van leven in deze veenplassen meegeemaakt. Het belangrijkste was het turf maken (niet turf steken). Turf wordt gemaakt door een mengsel van veen en modder van de bodem van de plas te schepen met een soort net in een ronde beugel aan een lange stok, in een bootje te gooien. Als dat bootje vol is wordt deze modder op een droog stuk land gegooid en dat gaat zo door tot de laag voldoende hoog is. Driemaal zo hoog als de uiteindelijke turf. Dat werd vóór de zomer gedaan want zomers moest alles drogen tot het droog genoeg was om er turven van te kunnen maken. Nu had men

de kachel aan de praat maar er moest ook worden gegeten en daarom werd er veel gejaagd en gevestig. Men gebruikte diverse soorten vistuig. Er waren b.v. voor diverse soorten vis en omstandigheden, allerlei soorten netten. Voor het vangen van paling waren er fuiken (ronde netten die breed beginnen en in een

punt eindigen zodat een paling er simpel in kan zwemmen maar omkeren en weer terugzwemmen naar het begin heeft hij nooit geleerd), palingkisten, kistjes waar kleine fuikjes in zitten, paling-stekers (een soort metalen kammen met weerhaken die aan een lange stok zaten), waarmee de paling van de bodem werd geprikt e.d. Zelfs in de winter werd er met een groep mensen op een listige manier, met netten, onder het ijs, gevestigd. Ook jagen was een goede manier om aan voedsel te komen. De voornamen mensen gingen soms ook jagen maar dat was meer voor het "plezier". De heer Brouwer vertelde dat hij als jongetje een paar keer mee geweest was, op verzoek van een groot Engels staatsman, om geweren te vullen. Het is wel eens gebeurd dat er op één ochtend door vijf jagers, meer dan duizend eenden werden afschoten en dat de lopen van de geweren dan zo warm waren dat het haast niet meer mogelijk was om ze vast te pakken. Ook het te veel van bepaalde dieren werd praktisch opgelost. De aalscholver was en is nu nog meer (er zijn er nu véél meer) een van de grootste vijanden van de broodvisser (een aalscholver eet per dag een paar pond vis). Als er toevallig een overvloed werd hij gewoon afgeschoten en zo loste men dat probleem simpel op en bleef er voor voldoende vis in de plassen en dus voor de inwoners van het dorp. Naast het jagen was de polder goed om er riet te snijden voor daken, mos te trekken, dat gedroogd voor diverse isolatie toepassingen werd gebruikt enz. Gerrit Brouwer is een begenadigd verteller en door de polder in volgorde van de seizoenen te beschouwen was het een zeer geanimeerd en leerzame bijeenkomst en bleek al die rommel erg nuttig te zijn geweest.

Komt u in de buurt ga beslist even kijken en bedenk dan de spreuk die in het museum hangt: "De armoe van het verleden is het genot van heden".

ph

Oh, oh Den Haag

Wonderschone stadsgezichten in het Haags Historisch Museum

Bezoekers van het Haagsch Historisch Museum kunnen binnenkort aan de hand van schilderijen uit de zestiende tot negentiende eeuw een wandeling door de hofstad maken.

De tentoonstelling Oh, Oh Den Haag is vanaf 11 oktober tot 11-01 2009 te zien.

De schilderijen, tekeningen en historische stadsplattegronden hangen naast foto's van Haagse stadsgezichten die vanuit hetzelfde perspectief zijn genomen. Zo zijn er beelden van de Hofvijver en het oude centrum rond de Grote Kerk. Enkele werken uit de negentiende eeuw tonen ook armoedige buurten. Kunstenaars beeldden aanvankelijk uitsluitend het oudste en meest voorname deel van de stad uit.

De tentoonstelling is de Haagse variant op een grote expositie met de titel Bewonderde Stad in het Mauritshuis. Hier zijn vanaf 7 oktober Nederlandse stadsgezichten te zien.

Een van de hoogtepunten van Oh oh Den Haag is het bijna 5 meter brede schilderij van Jan van Goyen uit 1651. „Eigenlijk wilde het Mauritshuis dit werk exposeren, maar daar past het niet door de deur“, zei de conservator zaterdag. Ook hangen er nog nooit eerder vertoonde werken in de expositie, zoals een schilderij van Jan Weissenbruch dat een arbeidershofje aan de Nieuwe Haven weer geeft.

Het Haags Historisch Museum is gesitueerd aan de
Korte Vijverberg 7 2513 AB Den Haag
tel (070) 364 69 40 - info@haagshistorischmuseum.nl

Streekmuseum De Acht Zaligheden

Tentoonstelling Dirk Baksteen etsen en fotografie

Dirk Baksteen (1886 - 1971) etsen en fotograaf, voelde zich tijdens zijn verblijf in België volkomen thuis in de Kempen. Deze Rotterdammer van geboorte trok met zijn oudere broer Gerard naar Antwerpen. In deze havenstad leerde hij een oud stadgenoot kennen, de Rotterdammer Jacob Smits met wie hij naar Mol-Achterbos trok om er de techniek van het etsen te leren. In de jaren '20 en '30 woonde en werkte hij in Antwerpen waar hij zich bij de Amerikaan William Sherwood verder in de etskunst ontwikkelde.

Het thema voor ets en schilderij bleef zijn Kempen; hij hield van deze rustgevende streek met zijn in verval geraakte hutten, stallen en schuren, met zijn ongerepte natuur. Ook in de nieuwe kunstvorm die de fotografie bood, heeft Dirk Baksteen zich volop uitgeleefd en met succes zoals blijkt uit het vele werk dat van hem nog bekend is. En steeds bleef hij ook hierbij de Kempen in zijn hart sluiten.

Kapelweg 2 5521 JJ Eersel
Tel. 0497-515649
Fax 0497-519672

De tentoonstelling is te bezichtigen van Zondag 21 september tot en met zondag 7 december 2008
Open: Maandag t/m vrijdag: van 10.00 u. tot 17.00 u. Zaterdag en zondag: van 13.00 u. tot 17.00 u.

advertentie

CELSUS

FASTENERS BV

Zie onze website: www.celsus.nl

LEZERS SCHRIJVEN

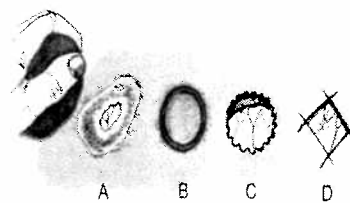
DE TREPANATIE VAN DE PREHISTORIE TOT HET BEGIN VAN DE NEUROCHIRURGIE (2004)

Al heel vroeg ontdekte de prehistorische mens dat een opening in de schedel als gevolg van een hoofdwonde door een ongeval of een gevecht, niet noodzakelijk een dodelijke afloop heeft. Om nog onduidelijke redenen is hij dan zelf openingen beginnen maken in de schedels van zijn soortgenoten. Vandaag kan de trepanatie van de schedel beschouwd worden als de oudste chirurgische ingreep. Inderdaad, uit archeologisch onderzoek en uit paleontologische studies op de Tafalalt mensen uit Marokko en van de Dniepr in Oekraïne blijkt dat trepanatie al werd toegepast in het late Paleolithicum. Op alle continenten werd het uitgevoerd, in Europa en rond de Middellandse Zee zelfs courant vanaf het Neolithicum en zeker in het metaaltijdperk. En het is blijven bestaan tot het begin van de twintigste eeuw in Algerije, Servië en Kosovo. Er zijn ook talrijke bewijzen van trepanaties in Zuid-Amerika in de precolumbiaanse periode. Deze praktijk was wijd verbreid tot aan de Spaanse verovering.

De eerste proeven op prehistorische getrepaneerde schedels danken we aan Paul Broca (1824-1880), chirurg en grondlegger van de antropologie. Eerst gaf hij het bewijs van trepanaties op schedels van overledenen (postume trepanatie), later ook van levende mensen dankzij de aanwezigheid van ribbels in de perifere beenvorming. Op basis hiervan kon men trouwens de overlevingsduur na de trepanatie schatten. We beschikken nu over voldoende getrepaneerde schedels uit de prehistorie voor de volgende vaststellingen. De trepanatie komt overal op de schedelkap voor maar vooral pariëtaal links. De hechtingen zijn meestal bewaard. Meestal is er slechts één opening, soms meerdere, en de omvang varieert van klein tot gigantisch (fig. 1). De vorm van het botluik varieert maar is meestal afgerond of ovaal, soms vierhoekig. Via nauwkeurig onderzoek van de opening kan men de verschillende gebruikte technieken reconstrueren (fig. 2): trepanaties door afschrapen, schuren of polijsten, wat vooral in Europa werd toegepast en trepanaties waarbij men een cirkelvormige groef maakt. In Zuid-Amerika maakte men verschillende boorgaten die dan uitgezaagd werden, of had men trepanaties met vier rechte lijnen en loodrechte incisies.

Men gebruikte hiervoor scherp geslepen silexstenen of schelpen. En dit waren dus de eerste chirurgische instrumenten. De Inca's gebruikten een mes met boogvormig lemmet uit obsidiaan of een koperlegering. Soms leidde een trepanatie tot de dood maar anderen bleven in leven. Bij de overlevenden ziet men littekenvorming van het bot aan de randen van de opening, wat ook Broca al had opgemerkt. Een interessante vaststelling is dat de meeste geslaagde trepanaties zich bevonden in het temporale gebied dat men kan losmaken van de dura mater.

Deze anatomische bijzonderheid en de overlevingskansen die er uit voortvloeien had de mens dus al lang begrepen. Maar wat was de bedoeling van deze prehistorische trepanaties? Het antwoord op deze vraag is nog steeds voor discussie vatbaar. Misschien was het een ritueel voor geestenuitdrijving of een initiatierite zoals inkervingen, besnijdenis enz.

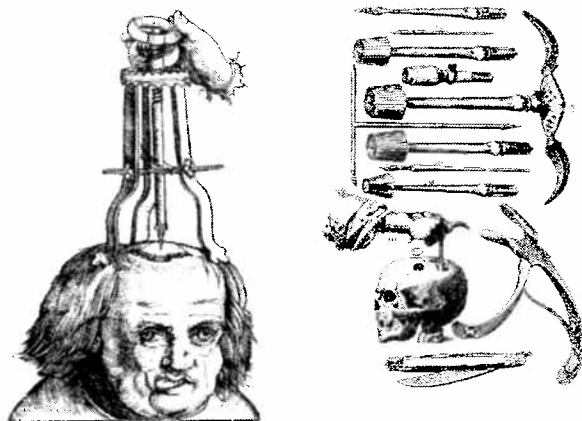
Misschien werden stukjes schedelbot gebruikt als talisman. Maar een therapeutische bedoeling lijkt toch ook niet onwaarschijnlijk zoals de behandeling van hoofdpijn, epilepsie, mentale stoornissen en gedragsstoornissen, schedeltrauma's. En in sommige van deze gevallen was er misschien zowel een therapeutisch als ritueel aspect.

In het eerste deel van het Egyptische papyrus Smith (circa 1550 vc) is er helemaal geen sprake van trepanatie. En dit fragment gaat het over ingewikkelde schedelfracturen die beschouwd worden als "een onbehandelbaar kwaad". Nochtans is er een zeer mooi specimen gevonden in Giza (G.J. Owenduckworth Collection, Cambridge University) gedateerd in de zesde eeuw voor onze jaartelling. Deze schedel vertoont sporen van een trepanatie fronto-temporaal links op een plaats waar de schedel ingeslagen was. Dit bewijst dat bij de Egyptenaren wel degelijk trepanaties werden uitgevoerd met een therapeutisch doel.

Later tijdens de Grieks Romeinse periode lezen we in de geschriften van Hippocrates, Galienus en Celsius dat trepanatie zijn plaats had binnen het therapeutische arsenaal en dus elke rituele of religieuze betekenis had verloren. De trepanatie werd uitgevoerd bij zware schedeltrauma's met specifieke instrumenten (zwikboor of terebra, schedelboor met cilindrische boorkop of modiolus, lensvormig mes, enz.). Galienus voorzag al een soort steun om te verhinderen dat de boorkop door de dura mater zou dringen.

In de vroege middeleeuwen raakt de geneeskunde en de chirurgie ernstig in verval. Uiteindelijk zal de medische kennis uit de oudheid via de Byzantijnse en later de Arabische geneeskunde het Westen terug bereiken. Een invloedrijke Arabische arts uit Andaloesië is Albucasis (936-1013). Hij schrijft over het verbrijzelen van blaasstenen, het verwijderen van de amandelen en van spataderen en amputaties. Ook voert hij regelmatig trepanaties uit bij schedeltraumata met een instrument dat lijkt op een pijlpunt, de incisoria. De meest volledige tekst over chirurgie uit de middeleeuwen is van de hand van de Fransman Guy de Chauliac (1300-1368). Zijn Grande Chirurgie zal het referentiewerk bij uitstek worden voor chirurgen uit gans Europa. Hij spreekt over schedelwonden en over posttraumatisch hersenoedeem dat hij in verband brengt met de volle maan. Hij raadt dan ook aan niet te trepaneren zolang de maan

nog vol is. Andere indicaties voor trepanatie zijn in die periode epilepsie en hardnekkige hoofdpijn. Zo geneest de Chauliac zijn beschermheer paus Clemens VI van zijn hoofdpijn. Hij zou ook als eerste de zwenkelboor gebruikt hebben. Twee eeuwen later beschrijft Ambroise Paré (1510-1590), een legerarts die zijn ervaringen van veldslagen van vier koningen bundelt, uitgebreid de behandeling van schedelfracturen. Zijn beschrijvingen over het verwijderen van botfragmenten, het

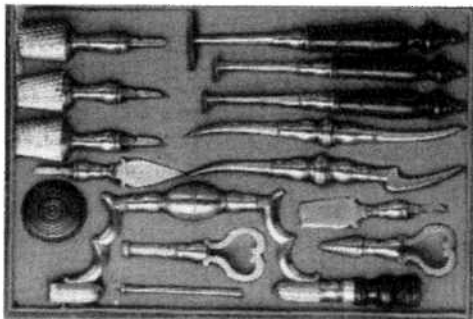
draineren van de bloeding, de installatie van de patiënt, de verzorging van de dura mater om infectie te voorkomen, bevatten soms verrassend moderne elementen. Er is niet altijd een trepanatie nodig bij schedeltrauma's met indeuking van de schedel. Men kan ook de breuk terug zetten.

Hiervoor bestond een origineel instrument, hernomen door Paré en voor het eerst beschreven en geïllustreerd in het *Feldtbüch der wundtartzney* van Hans von Gerssdorff (1455-1529). Het was een soort bodemtrekker (fig.3) op drie poten (torcular). Het instrument rust op de hoofdhuid. Het uiteinde van de centrale boor wordt in het botfragment gedreven en dit laatste wordt dan opgetrokken zodat er terug een continuïteit ontstaat.

De uitvinding van de trephine wordt meestal toegeschreven aan de Italiaan Fabrici d'Acquapendente (1537-1619) of aan zijn Britse tijdgenoot John Woodall (1578-1657). Dit nieuwe instrument bestaat uit een conische boorkop gemonteerd op een T-vormig handvat. Vooral in Engeland zal een vereenvoudigde versie van dit instrument (fig.4) de zwengelboor vervangen, op het vasteland blijft men trouw aan deze laatste.

Op het einde van de XVIIde eeuw en in de eeuw van de Verlichting worden in een aantal overvloedig en prachtig geïllustreerde werken van o.a. Johannes Scultetus (1595-1645), Pierre Dionis (1643-1718) en Lorenz Heister (1653-1758) in detail instrumenten en hun gebruikswijze beschreven. De zwengelboor uit die periode is een mooi instrument in smeedijzer met een centrale kop tussen twee spijlen op het centrale gedeelte van de as, twee zijdelingse gekrulde steunelementen en een ebenhouten knop (fig.5). Op deze knop steunt de chirurg zijn voorhoofd of kin. De boor en alle hulpstukken worden in een logische volgorde op een tafel gelegd, op een andere tafel liggen alle benodigdheden voor het verband. Na de operatie wordt alles in een bijbehorend en soms kostbaar koffertje opgeborgen. Het instrument zal nog verbeterd worden door Xavier Bichat (1771-1802). Een getande boorkop op een centrale as wordt vastgemaakt op een holle buis waardoor de kop gemakkelijker schuift. Hierdoor duurt de trepanatie minder lang en wordt ze ook veiliger.

De negentiende eeuw betekent een ware omwenteling voor de heelkunde. De chirurg uit die tijd is in de eerste plaats arts en hij zal een globale behandeling instellen. Dankzij de "anatomisch-klinische methode" afkomstig van Bichat krijgt men meer inzicht in ziektes en hun oorzaken. De chirurgen kunnen nu andere indicaties toevoegen aan hun palmares. Guillaume Dupuytren (1777-1835), lijfarts van Lodewijk XVIII en van Karel X, aarzelt niet om na het stellen van zijn diagnose met succes een hersenabces te draineren. Ook tijdens de veldtochten van Napoleon zullen talrijke trepanaties uitgevoerd worden. Met de verbetering van de instrumenten en de ontdekking van de anesthesie kan men operaties uitvoeren die voordien ondenkbaar waren. Maar vooraleer de hersenchirurgie echt kan ontwikkelen moeten we nog wachten op de vooruitgang van fysiologie, neurologie en anatomie en op het voorkomen van infecties. Dit laatste probleem wordt opgelost door de vader van de antisepsis, Joseph Lister

(1827-1912). In hetzelfde jaar onderstreept Jonathan Hutchinson (1828-1913) het belang van anisocorie als teken van overdruk en als indicatie voor een trepanatie. De laatste decennia van de negentiende eeuw, dan wordt ook een zekere Harvey Cushing (1869-1939) geboren, voorspellen een veelbelovende toekomst voor deze chirurgische discipline die zal uitgroeien tot de neurochirurgie.

Als we de naam van Harvey Cushing vernemen, wat lijken die eerste trepanaties dan ver weg...

ph

Bron: Harvey Cushing Centre

Ambachten in woord en beeld.

Ambachten vindt men vereeuwigd in diverse verzamelingen van particulieren en musea in de vorm van gereedschapscollecties enerzijds en in de vorm van de afgewerkte producten van het betrokken beroep anderzijds. Om echter een duidelijk beeld van het beroep, een zicht op de gebruikte technieken te hebben, zijn ook de nodige teksten en beelden onontbeerlijk. Daarom is het aanleggen van een boekenbestand, een verzameling foto's en postkaarten... en uiteraard ook de nodige filmdocumenten (DVD, video...), meer dan wenselijk. Hiervoor is internet een ware goudmijn.

Boekbestanden:

Men kan met diverse zoekwoorden die betrekking hebben op een beroep, gaan zoeken bij een online boekverkoper als Amazon en andere. Zoekt men boeken over klompenmakerij, dan zoekt men bij een dergelijke online-shop achtereenvolgens met bijvoorbeeld: Clog, clogs, wooden shoe, clogmaker, Holzschuhe, Holzschuhmacher, klomp, klompenmaker, klompenmakerij, sabot, sabotier, saboterie enz. Uiteraard zijn heel wat familienamen afgeleid van de namen van beroepen, zodat men ook heel wat boeken gaat vinden waarvan de auteurs bijvoorbeeld Wagner of Cooper heten, wanneer men zoekt naar boeken over de wagenmaker of de kuiper. En dan zitten er natuurlijk ook nog de nodige romans tussen. Wanneer men de kaft in beeld krijgt, weet men reeds dikwijls of het al dan niet over een roman gaat. Men kan ook verder surfen met de naam van de auteur van het gevonden boek, titels of auteursnamen in online catalogi van de grote binnen- en buitenlandse bibliotheken. Zij geven steeds het genre van de opgevraagde werken aan. Er komt dus wel wat tijd en geduld bij kijken bij dit zoekwerk. Belangrijker dan de nieuwe werken, zijn dikwijls de tweedehandse boeken. De meest interessante website voor het opzoeken van nieuwe en tweedehandse boeken in het Nederlands, Engels, Frans, Duits en Italiaans is: **www.bookfinder.com**. Zij hebben contact met enkele duizenden antiquariaten.

Postkaarten:

Op internet kanbiografie vindt, dan weet men ook dikwijls voldoende over de aard van zijn werken. Tenslotte men ook heel wat postkaarten te koop vinden. Een interessante site voor hoofdzakelijk Franse postkaarten is:

http://ansichtkaarten.delcampe.net. Ook hier dient men creatief te zoeken met verschillende woorden. Men heeft de meeste resultaten met Franse zoekwoorden. Zoekt men bijvoorbeeld kaarten over de koperslager, dan zoekt men met: cuivre, cuivrerie, dinandier, dinanderie, chaudronier, chaudronnerie, Villedieu-les-poêles, Cerdon en Durfort.

De prijzen zijn wel niet altijd zo goedkoop, het gaat van één of een paar euro tot waanzinnige bedragen als 100 tot 200 euro. Of die laatste prijzen ook gehaald worden is mij een raadsel, ik vermoed dat ze dienen om de kandidaat-koper over de streep te halen voor de goedkoopste kaarten, waar men toch ook reeds wat voor vraagt. In elk geval heb ik nog geen biedingen opgemerkt op kaarten waarvoor men 20 à 30 euro of meer voor vraagt.

Filmen: En tenslotte zijn er de filmen op video en DVD. Via het world wide web is er heel wat interessant filmmateriaal te vinden. Laten we even per land grasduinen langs enkele interessante websites:

Zweden:

Op deze site: <http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp>? vindt men twaalf prachtige zwart-wit filmen over ambachten uit het interbellum.

Denemarken:

Het Nationalmuseet heeft een reeks van zeven DVD's, met op elk een serie oude filmen over ambachten. Ze zijn ook afzonderlijk te koop.

Tik in het zoekkader van volgende webpagina: [http://](http://www.museumsbutikken.dk/)

www.museumsbutikken.dk/ het woordje DVD in, en je hebt ze.

Inzake de klompenmakerij vindt je twee filmen bij het Deense klompenmuseum van Rye: Træskomageri i Rye Sogn. 1953, 12min. Houtverkoop in 't bos, vellen van een boom, houttransport met paard en wagen en het manueel klompen maken. Bemerkt o.a. het gebruik van de heulbank; lepelboren met borststeun; de afwezigheid van het paalmes en het gebruik van haalmes en snijdersbank. Træskoproduktion. Gl. Rye Museum, 1990, 53min. Recentere film met iets te veel gepraat. Manueel klompen maken.

Zelfde gereedschapsgebruik als in vorige

film. Beide Deense films zijn te bestellen bij: Gl. Rye Windmill and Wooden-shoe Museum. Møllestien 5, Gl. Rye, DK-8680 Ry. gl-rye-moelle@posttele.dk

Verenigde Staten:

Het openluchtmuseum Colonial Williamsburg, heeft enkele interessante filmen, waarvan ik er twee bezit: The Blacksmith en The Cooper. Het zijn allebei prachtige films. De smid toont het smeden van twee vuurbokken en de kuiper werkt zuiver op het oog, zonder de fatsoenmal te gebruiken en zonder enig elektrisch gereedschap.

<http://www.history.org/Publications/videos/index.cfm?subcatid=23>

In verband met smeden vindt je hier ook enkele DVD's: <http://www.anvilfire.com/bookrev/>

Nederland:

Bij het klank- en filmarchief: "Beeld en geluid" (te raadplegen via internet) is heel wat materiaal over ambachten aanwezig. Vermits veel van dat beeldmateriaal nog op broze oude dragers staat en nog niet gedigitaliseerd is, is het voorlopig nog niet mogelijk om alles op DVD's te bekomen. Dit wordt hopelijk iets voor de toekomst. Een mooie duidelijke film over de manuele klompenmakerij: "De klompenmaker." Martien van Gasteren, is te koop bij: gasteren@concepts-ict.nl 55min.

Duitsland en Oostenrijk:

Een zeer interessante filmbron inzake ambachten is het "Institut für den Wissenschaftliche Film": IWF. Zij hebben tal van oudere films, zoals bijvoorbeeld een film over het uithollen van een eiken stam om er een pomp van te maken. Bij diverse filmen is er bovendien een bijhorende brochure. <http://www.iwf.de/iwf>
Een reeks van 26 filmen over ambachten, die indertijd gemaakt werden voor de Bayerische Rundfunk door Benedikt Kuby, vindt men bij: <http://www.handwerksfilme.de/index.html>
DVD's in verband met smeedtechnieken vindt men bij: <http://www.metall-aktiv.de/shop/inde.php>

Zwitserland:

Bij het Zwitserse instituut voor volkskunde zijn er een aantal filmen met bijhorende brochure te koop: <http://www.volkskunde.ch/verkaufsaktionvh.html>

Frankrijk:

Dit land bezit een schat aan filmen over oude ambachten, gemaakt door diverse organisaties. Een overzicht van deze filmen is te vinden bij de site van SEMA (Société d'Encouragement aux Métiers d'Art): <http://194.51.68.172/ListRecord.htm?list=selection&select=243> Men zoekt op deze site door de naam van een beroep (in 't Frans) in te geven in het zoekkadertje en men krijgt een overzicht van filmen met hun vervaardigers en/of verdelers, zodat men hier verder schriftelijk of via mail mee kan contact zoeken.

Spanje:

De firma Pyrene P.V. die tal van documentaires draait voor diverse Spaanse TV zenders, heeft prachtige DVD's over ambachten, in totaal 22 reeksen van 5 DVD's met op elke DVD een zestal filmen over diverse beroepen en vaardigheden.
De serie heet: "Oficios Perdidos" <http://www.pyrenepv.com/tienda/index.php?cPath=24>

Er zitten o.a. drie films over manueel klompen maken tussen: "El madreño", "El sabotier" en "Albarcas campurrianas"

Er zijn twee opeenvolgende filmen over het maken van een kar en bijhorende houten wielen: "Los carros de Mecerreyes" en diverse films over de kuiper. Maar ook bij de andere beroepen zijn er pareltjes.

Natuurlijk kan men stellen dat men in de eerste plaats geïnteresseerd is in de eigen plaatselijke variant van een bepaald beroep en dus niet in de versie van een veraf gelegen gebied. Persoonlijk vind ik het echter wel boeiend om een bepaald beroep in een ruimere context te bekijken en via buitenlands beeldmateriaal tot een vergelijkende studie te komen en zowel de gelijkenissen als de verschillen in de handelingen en gereedschappen van een bepaald beroep te ontdekken. Bovendien verkrijgt men aldus oud en recent beeldmateriaal, evenals beroepsuitoefeningen die nog volledig manueel gebeuren en varianten die gedeeltelijk of volledig gemechaniseerd zijn. In de randgebieden van de verspreiding van een bepaald beroep vindt men soms zeer archaische toestanden terug, die een verwijzing kunnen zijn naar oude toestanden van eeuwen terug in onze gewesten. Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan het ontbreken van het klompenmakers-paalmes bij de Zweedse, de twee Deense en bij twee van de drie Spaanse films, of bijvoorbeeld de aanwezigheid van pootjes bij klompen van Denemarken en bij de Spaanse klompen van Cantabrië en Asturië.

Luc Verachtert
Roggelaan 6
2520 Ranst - België
lucanddany@hotmail.com
tel: 032 3 475 16 48

Bijzondere Archeologische vondst in Coevorden

Bij archeologisch onderzoek op het Bogas-terrein in de vestingstad Coevorden zijn fundamenteen gevonden van wat oorspronkelijk waarschijnlijk een kruithuis (pulvertoren) is geweest.

Deze vondst is uniek omdat het een zeer vroeg exemplaar betreft (1657) en omdat, voor zover bekend, nog niet eerder ook het complete omliggende terrein met een gebouw, voorportaal, palissaden en een waterput is gevonden. Op de plek van de opgraving lag vroeger Bastion Zeeland met daarop een kruithuis.

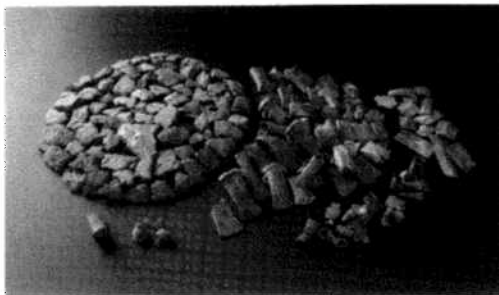
Het kruithuis was bedoeld om het buskruit droog en veilig in op te bergen. De verwachting is dat onder het kruithuis en het Bastion veel sporen worden gevonden van de middeleeuwse stad Coevorden. Dat zou eveneens uniek zijn, omdat deze periode nog niet eerder is gedocumenteerd.

Bron: Krant van Drenthe

KOPERVONDST IN LIMBURG IS NEP

Het Limburgs Museum in Venlo is om de tuin geleid bij een zogenaamde 'unieke' vondst uit de bronstijd van een "Limburgse" smid uit 1000 voor Christus.

In de vorige Nieuwsbrief kon u lezen dat een unieke vondst van bronzen voorwerpen de visie op de bronstijd geheel op zijn kop had gegooid. Het Limburgs Museum kocht van een verzamelaar in totaal 83 bronzen fragmenten van onder meer 43 bijlen, zeventien zwaarddelen, zes lansspeerpunten en 13 kilo ruw materiaal. In tegenstelling tot wat de verkoper beweerde en het museum aanvankelijk geloofde, blijkt dat die niet van één vindplaats zijn, maar als het ware bij elkaar geraapt zijn om geldelijk gewin. Een Belgische deskundige herkende de verzameling als deels dezelfde die hij in 1995 bij een Belgische handelaar gezien had. Onderzoek leerde dat een deel van de collectie uit Engeland afkomstig was, en dat de vinder die collectie uit winstbejag beerde te verkopen op het continent.

Een deel van de oorspronkelijke Engelse bijlen uit die collectie is apart verkocht, het restant werd aangevuld met in Limburg gevonden bijlfragmenten. "Dit is een goed voorbeeld van de vele schimmige transacties met archeologische voorwerpen waarmee onderzoekers en musea worden geconfronteerd", aldus een woordvoerder van het museum.

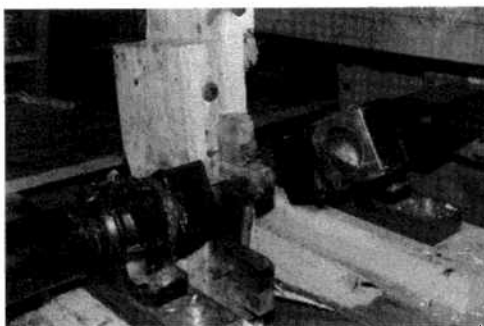
Pech voor het jonge schaap

De nieuwste aanwinst van de Zaanse Schans, molen Het Jonge Schaap, waar we in april tijdens onze voorjaarsexcursie op bezoek waren, moest amper acht maanden nadat op feestelijke wijze de eerste omwentelingen werden gevierd, haar werkzaamheden al weer staken. Op 28 mei brak ineens de krukas van één

Nieuwe krukas wordt opgetakeld

van de krukaswangen. Daardoor kon de zaag niet meer in beweging gebracht worden.

Gebroken krukas

Hoewel de wieken van de molen nog wel konden draaien, was het niet mogelijk om hout te zagen. Met vereende krachten en m.b.v. een flinke schenking kon alles weer snel worden geprepareerd en 7 juli kon de molen weer zagen.

AGENDA

16e Internationale
Collectors Fair
Curiosa & verzamelbeurs
14 en 15 februari 2009

Meer dan 400 standhouders
Verzamelerverenigingen & Clubs
Verkiezing "Verzamelaar van het Jaar"

Beursgebouw Eindhoven
Voor informatie en deelname:
Telefoon: 0497 - 68 40 12 06 - 512 09 139
info@collectorsfair.nl www.collectorsfair.nl

Rb

Platform

Cultureel Erfgoed

DE NEDERLANDSE RESTAURATIEBEURS
23-24-25 april 2009

Tweejaarlijks platform van en voor de Nederlandse erfgoedsector

De Nederlandse erfgoedsector is volop in beweging. Eenmaal in de twee jaar krijgen professionals en andere liefhebbers van het Nederlandse erfgoed de gelegenheid om kennis te nemen van de actuele stand van zaken. Tijdens de Nederlandse Restauratiebeurs. Allerlei partijen die aan de instandhouding, verbetering en toegankelijkheid van het Nederlandse cultureel erfgoed bijdragen, komen gedurende drie dagen samen in 's-Hertogenbosch. De beurs brengt vraag en aanbod bij elkaar op het gebied van het onroerende, roerende, materiële en immateriële erfgoed. Kwaliteit en passie gaan daarbij hand in hand.

Brabanthallen
Diezekade 2
5222 AK 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073 - 629 39 11
Fax: 073 - 629 32 45
E-mail: info@Brabanthallen.nl

Open dag hout

Ook voor 2008 hebben we weer een mooie zaal gevonden!
Dit jaar komt de Open Dag Hout in De Flint te Amersfoort,
dus dit jaar lekker centraal in Nederland.

Noteer Zondag 2 november maar vast in uw agenda. Want u komt toch ook weer.

Vertel ook uw vrienden en kennissen over dit bijzondere evenement.

Voor bezoekers zijn de entreprijzen opnieuw gelijk gebleven:
kinderen 2 t/m 12 jaar: € 2,-
senioren (65+): € 3,50
volwassenen: € 5,-

Theater en Stadsaal De Flint
Coninckstraat 60
3811 WK Amersfoort

Klassieke Schepen beurs weer in Enkhuzen

De twaalfde internationale Beurs voor klassieke schepen wordt gehouden op 7, 8 en 9 november 2008 in Enkhuzen

De beurs, enig in Europa, voor het beheer, behoud en onderhoud van traditionele schepen, wordt ook dit jaar weer in Enkhuzen gehouden.

Drie dagen lang is Enkhuzen weer het trefpunt van liefhebbers van traditionele schepen.

Dagelijks van 10:00 - 18:00 uur
Beurs naast NS-station Enkhuzen
Parkeren en veerboot gratis, volg de borden

Toegangs prijs 10 euro

Nationaal Zilverstad Symposium 2008

“Goud- en Zilvermeden, hun werk en hun wereld, 1950-2000”

Maandag 1 december 2008 zal het 9^e Nationale Zilverstad Symposium gehouden worden, traditiegetrouw in het Goud-, Zilver- en Klokkenmuseum in Zilverstad Schoonhoven.

Thema van het symposium is de ontwikkeling van het denken over goud en zilver in de 2^e helft van de vorige eeuw. Zowel groot zilverwerk als sieraden passeren de revue. Hierbij moet vooral gedacht worden aan vormgeving en de controversie ambacht en kunst.

De ontwikkeling van groot zilverwerk en van sieraden in goud en zilver kan niet los gezien worden van de maatschappelijke veranderingen die zich juist na de tweede wereldoorlog manifesteerden.

Tijdens het symposium zal dan ook van die maatschappelijke ontwikkeling uitgegaan worden. Het gedachtegoed van de goud- en zilvermeden zal in dit perspectief behandeld worden.

Want, wat is de relatie van de 18^e eeuwse theepot met de 20^e eeuwse 'Zonnige Wereld' uit Schoonhoven? En wat is de relatie van de 19^e eeuwse Zeeuwse knopen met de huidige sieraden?

Tijdens het symposium zal getracht worden deze verwarrende maar zo enorm boeiende episode in een helder perspectief te presenteren.

Blokkeer 1 december 2008 vast in uw agenda om een heel bijzonder symposium bij te gaan wonen.

Informatie: www.zilverdag.nl

Voor nadere informatie: Stichting Nationale Zilverdag Schoonhoven

René Kappers, 0182 382482, 06 51350909

Gemke Jager, 0182 385612

BOEKENPRAAT EN ZO

DONDER DIE KOTTER IN DE MAJEM

DE GESCHIEDENIS VAN SCHEEPSWERF AMELS

"Donder die kotter in de majem" was een gevleugelde uitspraak van Wiebe Amels wanneer hij weer een vissersvaartuig had gebouwd dat eigenlijk te groot was voor de werf.

Zijn jongere halfbroer Douwe moest op de oude werf in het centrum van Makkum in de jaren voor de tweede wereldoorlog nogal eens "per ongeluk" een schip te water laten, terwijl Wiebe de opdrachtgevers uit het zicht van de helling bezig hield.

Dit in verband met de stankgolf die de opwervende modder uit de haven veroorzaakte. Toen al zocht Wiebe Amels de grenzen van zijn mogelijkheden. Dat gebeurde ook later, toen de werf naar een buitendijkse locatie bij Makkum was verplaatst. Zo bouwde hij daar bijvoorbeeld het zeer innovatieve door gasturbines voortgestuwde koelschip 'Geestland'.

Als eerste realiseerde Amels in het Noorden het grote overdekte bouwdok dat nog steeds bekend staat als 'De kathedraal van Makkum'. In 1980 bouwde men het eerste 'superjacht'. Een zwarte bladzijde in de historie vormde het faillissement van de werf in 1987, drie jaar na het overlijden van Wiebe Amels.

Er vond echter een doorstart plaats en de werf staat nu internationaal bekend als bouwer van de meest prestigieuze motorjachten ter wereld.

ISBN: 9060132556

Auteur(s): Ing. Albert Boes

Uitvoering: boek; gebonden, 21x21 cm

Omvang: 128 p.

Verschenen: 2004

DE VOGEL BOEK-BOX

Wilt u meer weten over de vogels in en rond uw tuin? De Vogel boek-box biedt uitkomst. Met de unieke voederspiraal lokt u diverse vogelsoorten de tuin in. Het bijbehorende boekje bevat informatie over 70 vogelsoorten, inclusief hun gedrag en omschrijving van het geluid dat ze maken. De prachtige illustraties laten zien hoe elke vogel eruit ziet.

Gebruik de boek-box als vogelhuisje en hang de spiraal als vetbolhouder er onder. Zo verandert uw tuin binnen de kortste keren in een vogelparadijs. De bijgeleverde hoes beschermt het huisje wanneer dit buiten hangt.

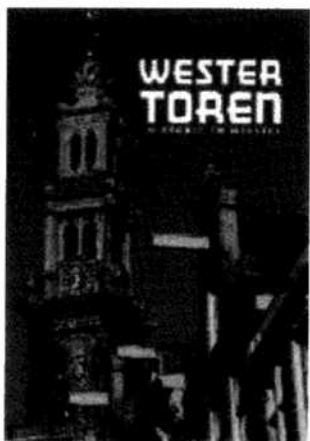
Ingenaaid, 336 pagina's

Met illustraties

Verschenen: december 2007

Formaat: 96 x 96 x 95 mm

Uitgeverij De Lantaarn B.V. ISBN 978-90-5426-349-4

WESTERTOREN

Historie en herstel

De Westertoren in Amsterdam, ontworpen door Hendrick de Keyser (1565 - 1621), is misschien wel de meest bezongen toren van Nederland. Het is dan ook een spraakmakende toren die al sinds het midden van de 17de eeuw, als hoogste toren, het Amsterdamse stadsbeeld bepaalt.

Deze publicatie over de Westertoren is gelijktijdig verschenen met het gereedkomen van een omvangrijke restauratie. Auteur Walter Kramer, architect en directievoerende bij de restauratie, richtte zowel in binnen- als buitenland veel onderzoek naar de toren. Bij zijn onderzoek richtte hij zich voornamelijk op de gigantische kroon die de toren siert: de keizerskroon, kleurrijk en dominant aanwezig en al eeuwen 'het logo' van de hoofdstad.

In dit boek gaat hij uitvoerig in op ontwerp en bouw van de Westertoren, de uitgevoerde restauratie, de relatie van de toren met de omliggende bebouwing en natuurlijk met de Jordaan.

Ingenaaid, 173 pagina's met illustraties
Auteur Walter Kramer
Verschenen: mei 2007
Formaat: 242 x 172 x 16 mm
Uitgeverij Waanders

Ingenaaid, 173 pagina's met illustraties

Auteur Walter Kramer

Verschenen: mei 2007

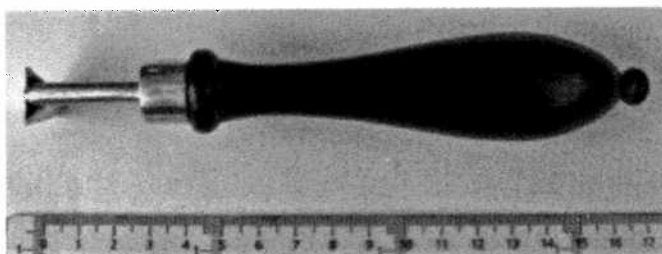
Formaat: 242 x 172 x 16 mm

Uitgeverij Waanders

WAT IS DAT ?

Geen flauw idee!", is het antwoord van Paul van der Beele, de koperslager van het Limburgse Horst op mijn vraag, waar dit mooie, 16 cm lange gereedschap voorwerp voor bedoeld is.

Hij heeft het ergens op een markt gekocht, want er zit zeker koper in de zilverachtige legering, waar het afschroefbare deel van gemaakt is. Dus besloot Paul tot de aankoop. Het handvat is

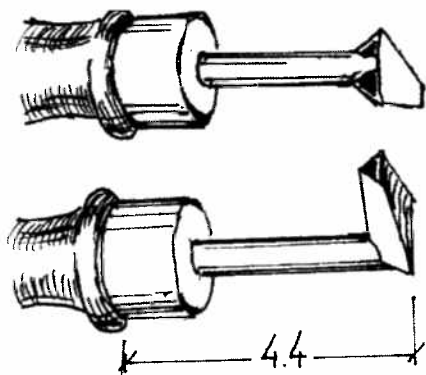

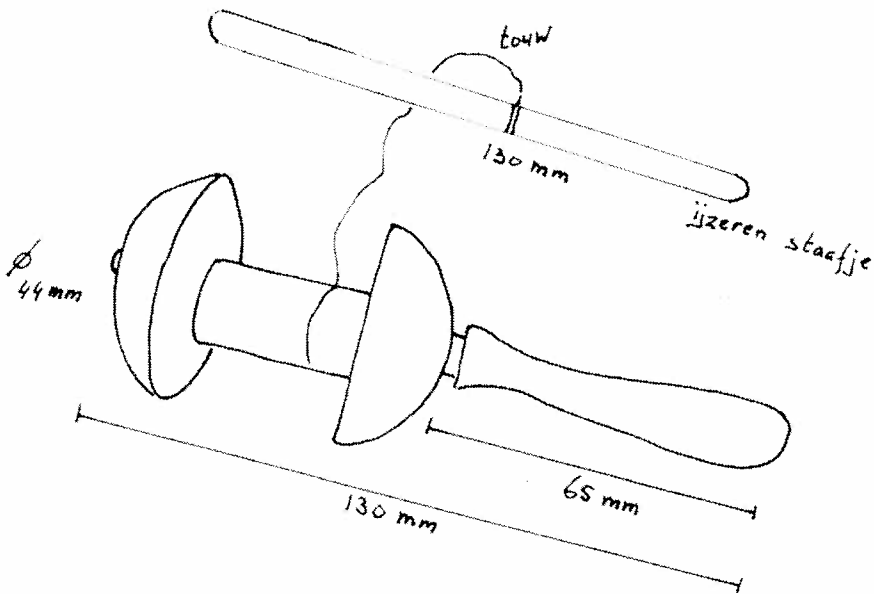
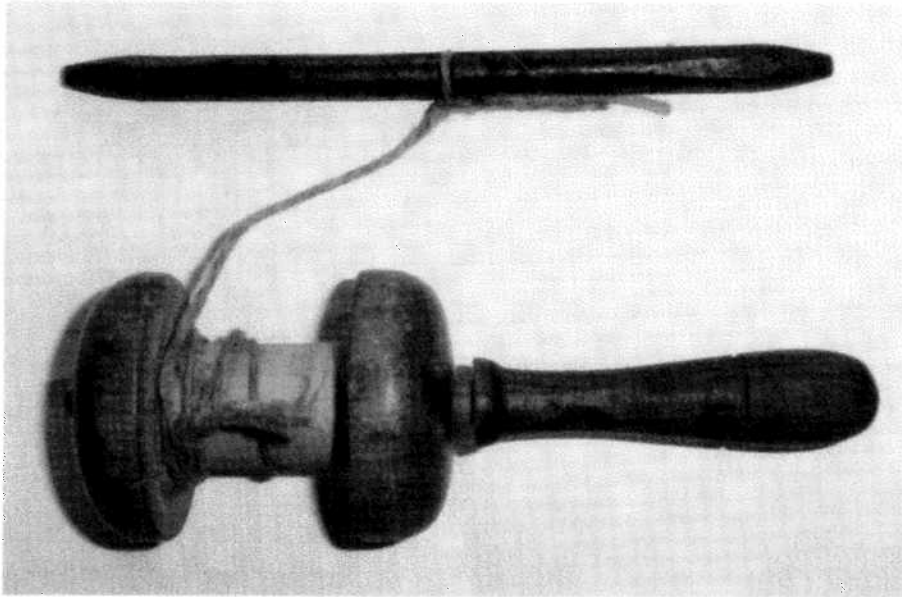
van gedraaid ebbenhout gemaakt, maar waarom heeft de gereedschapmaker het afschroefbaar gemaakt? Om het metalen deel gemakkelijk te reinigen zonder het hout te beschadigen?"

De kop bestaat uit een taps toelopende driezijdige holle kegel, die het moet stellen zonder top en bodem en van dunne plaat is gemaakt. Hij is haaks op de stam gesoldeerd. Dit fraaie voorwerp is te koop in de winkel bij het museum De Koperslager in Horst, maar wie kan de derde generatie koperslager Paul van der Beele helpen aan een verantwoorde oplossing?

PL

Reacties naar de redactie van de Nieuwsbrief.

Mijnheer Engelsman vraagt of iemand weet wat dit stukje gereedschap is en waar het voor wordt gebruikt.

Hij vermoedt dat het afkomstig is uit de scheepsbouw .

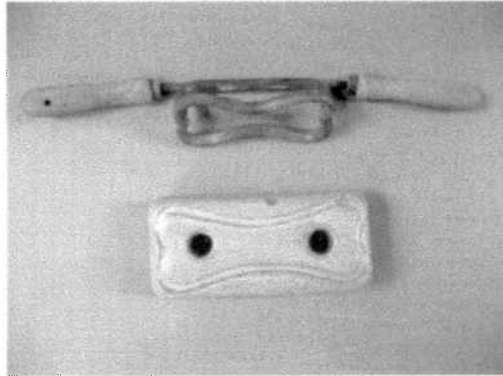
W. Engelsman

Looijersgracht 11

8331 GW Steenwijk

Beste allemaal,

Hoewel het dakpannenmuseum geen bakstenen verzamelt, lopen we zo nu en dan wel eens tegen zaken aan die wel interessant zijn op keramisch gebied. In de collectie van het museum bevinden zich een aantal zgn. beddestenen zowel oude als nieuwe.

Onlangs vond ik dit stuk gereedschap, dat naar mijn mening te maken heeft om in zo'n beddesteen een sierrand te drukken (de afgebeelde steen dient slechts als voorbeeld voor een dergelijke sierrand). Vraag aan de stenenkenners: "Is het juist dat dit gereedschap hiervoor bestemd is/was of werd het voor gewone bakstenen gebruikt of anderszins"?

Met dank voor jullie interesse en moeite.

Groeten, Huub Mombers

Mocht u het antwoord weten op de vraag van de heer Mombers dan kan u contact met hem opnemen via tel. (0487)51 60 94 of e-mail: atlasadvies@hetnet.nl of info@dakpannenmuseum.nl (redactie).

GEREEDSCHAP MUSEUM MENSERT

Werkplek van de schilder

Drie Akersstraat 9 2611 JR Delft
Tel/Fax 015-2190092
www.delftmusea.nl/ned/musea/mensert

Openingstijden:

Elke 1e zaterdag van de maand
van 11.00 - 17.00 uur
(Groepen na afspraak)

Permanent Honderd jaar bouwen

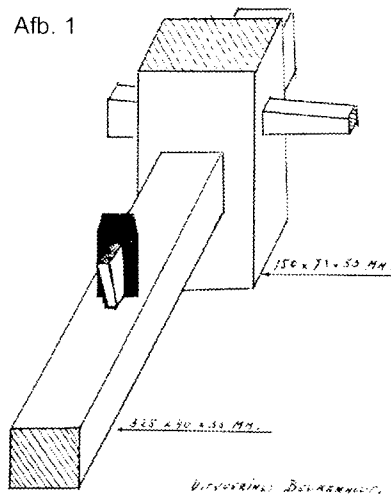
Unieke verzameling historisch gereedschap van de timmerman, de metselaar, de loodgieter en de schilder. Bouwbeslag van muuranker tot deurkruk

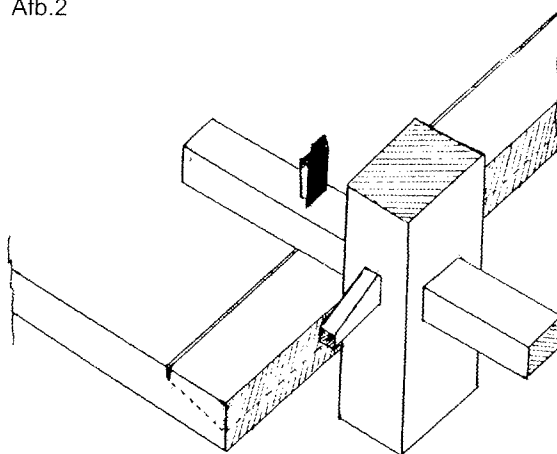
advertentie

DAT IS DAT

Afb. 1

Afb.2

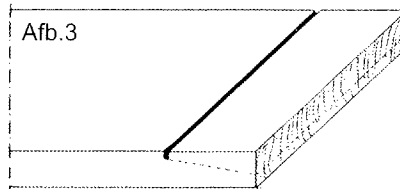
In de "Wat is dat" van de vorige Nieuwsbrief liet lid Jan Verhoeven ons kennismaken met een van zijn aanwinsten: een kruishout van aanzienlijke afmetingen (ruim 30 cm lang) dat niet was voorzien van een kraspen maar van een klein stukje zaagblad (afb. 1). Op zijn vraag wat de gebruiksfunctie geweest zou zijn, kreeg hij binnen de kortste keren meerdere, verrassende reacties. We laten hem hier zelf aan het woord.

Al enkele dagen na het verschijnen van de Nieuwsbrief nr. 34 kwam er al een reactie uit het hoge noorden van ons land. Ons lid Oene Zwaagstra uit Bergum reageerde met een zeer duidelijke reactie op het artikel "Geen kruishout, maar...?". Citaat: "Dit "kruishout" werd gebruikt in samenwerking met een bossingschaaf, bijvoorbeeld bij het maken van paneeldeurtjes waarbij er in kops hout geschaafd moest worden. Met dit "kruishout" werd het paneel ingezaagd, zodat de bossingschaaf z'n werk kon doen" (afb.2).

Ongeveer een week later ontving ik een telefoontje van Koos Kok uit Hilversum. Hij bevestigde min of meer bovenstaand citaat. Met deze verklaringen werd alles glashelder voor me en ik nam me het kwalijk dat ik daar zelf niet opgekomen was. Tijdens m'n praktijkdagen heb ik vele tientallen bossingpanelen machinaal vervaardigd. De freesmachine, waarop dit werk werd uitgevoerd, was nog niet zo geperfectioneerd als heden ten dage. Om het splinteren aan de kops zijde van het paneel te voorkomen, werd daarom het kleine staande kantje van de bossing vóór het machinaal frezen eerst ca. 3 mm. diep ingezaagd. Het inzagen van dit kleine groefje gebeurde met een cirkelzaag. De tanden van het zaagblad werden afgesteld op 3 mm. boven het blad, de geleider op de breedte op de bossing, waarna de panelen werden voorzien van een ondiep groefje. Het machinale werk, zoals hier beschreven, werd vroeger uitgevoerd met een bossingschaaf zonder geleiding en zonder voorsnijder (afb.3).

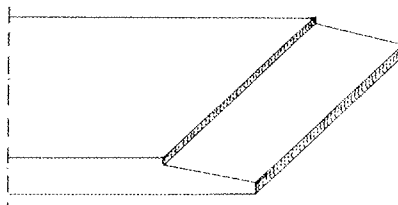
Toch is de "ontdekking" en de opgehelderde gebruiksverklaring van het "reuzenkruishout" een belangrijk gegeven in de evolutie van de geschiedenis van de bossingschaaf. In "Van aak tot zwei" van wijlen

Afb.3

Handeling A

Geleide handeling bij het
Tand afstellen met zaagblad.

Handeling B

Geleide deel afstellen
met Bossingschaaf.

Herman Janse wordt inderdaad een bossingschaaf uit 1781 afgebeeld zonder geleider en voorsnijder (pag. 164).

Op pagina 59 lezen we over de bossingschaaf: *...Het grote verschil tussen de bossingschaaf en de blok-schaaf bestaat hierin, dat de beitel hier niet rechthoekig maar scheef op de zijvlakken van de schAAF staat. De vouw van schAAF staat 20 graden, tegen de wijzers van de klok scheef ten opzichte van de zijden van de schAAFbeitel. Dat is een vereiste, omdat het schaven hier dwars op de vezel moet geschieden.*

...Vaak is er een voorsnijder, die ontbrak in de 18e eeuw. Niet bekend is hoe de insnede tussen de bossing en de spiegel van het paneel werd gemaakt.

Is het stuk gereedschap, het "reuzenkruishout", zoals hierboven besproken het ontbrekende stukje van de spreekwoordelijke legpuzzel? Om het gehele verhaal te testen heb ik met voornoemde stuk gereedschap een proef op de som genomen. Zonder enige strubbelingen zijn er probleemloos bossingprofielen aan een paneel te schaven. Mijn voornemen is om het resultaat te tonen op de Wat/Dat-is-dat-tafel tijdens de eerstkomende najaarbijeenkomst.

Een vraag blijft nog altijd bestaan: "Wat is de juiste benaming van het besproken stuk gereedschap"?

Jan Verhoeven

Geraadpleegde Literatuur

H. Janse	Van aak tot zwei
Sdu Uitgevers, Den Haag 1998
ISBN 90 12 08675 2
Hans-Tewes Schadwinkel
Gunter Heine
Manfred Gerner	Das Werkzeug des Timmermans
Verschlag Th. Schaffer, Hannover 1986
ISBN 3 88746 070 7
Gerrit van der Sterre	Vier eeuwen Nederlandse schaven en schavenmakers
Primavera Pers, Leiden 2001
ISBN 90 743110 62 1

Mijnheer David schreef n.a.v. een vraag van Ad Buurman over het voorwerp rechts, in de vorige Nieuwsbrief:

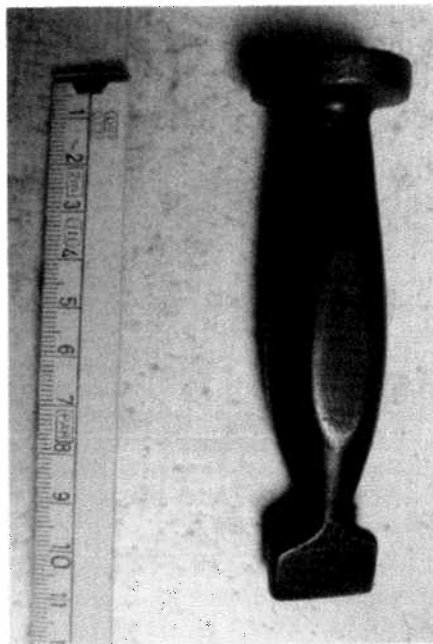
Beste hoofdredacteur,

Wat het "Wie weet het?" blz. 36 in de Nieuwsbrief 34 betreft, zie www.mot.be. ID-DOC : omboekhamer.

Met vriendelijke groeten,

Johan David

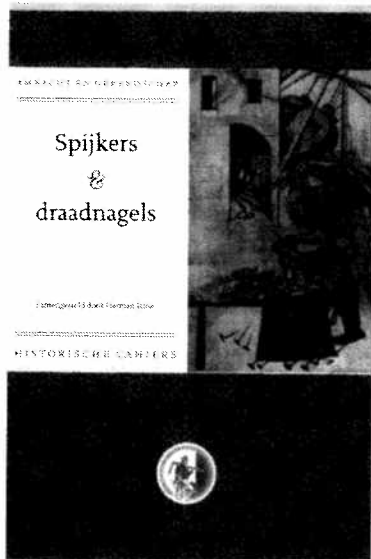
Directeur van het MOT
Museum voor de Oudere Technieken
Guldendal 20, B-1850 Grimbergen, België
tel. 0032-2-270 81 11,
fax 0032-2-270 09 83
e-mail info@mot.be

VRAAG EN AANBOD

Deze gratis advertentierubriek is bestemd voor niet-commerciële advertenties van en voor leden van de vereniging Ambacht & Gereedschap. Bestuur en redactie zijn niet aansprakelijk voor de inhoud van de advertenties. Inzendingen voor deze rubriek sturen naar het redactieadres: Rousseaustraat 23, 2037 EC HAARLEM, E-mail piet.hageman@hccnet.nl

Uitgaven van de vereniging Ambacht&Gereedschap

Cahier spijkers

In 2004 verscheen het boekje Spijkers & draadnagels. Het is het eerste deeltje van wat een serie van Historische Cahiers moet worden, samengesteld onder verantwoording van onze vereniging. Onze redacteur Herman Janse (+) heeft van het vele materiaal dat op zijn bureau terecht kwam - gelukkig óók door enkele 'trouwe' leden van onze vereniging aangeleverd - een zeer leeswaardige publicatie kunnen maken.

Niet eerder is in het Nederlandse taalgebied zo'n grote verzameling feiten over spijkers en draadnagels bijeengebracht. Wij zijn er trots op dit unicum te kunnen presenteren voor een naar verhouding bescheiden prijs, dankzij financiële bijdragen van:

- Noord Nederlandse Draadindustrie, Dokkum
- Thibodraad, Beek en Donk
- Gunters en Meuser, Amsterdam

Onze dank gaat mede uit naar de uitgeefster Primavera Pers Leiden, met wie wij een voortreffelijke relatie hebben opgebouwd.

Spijkers en draadnagels, samengesteld door Herman Janse; een uitgave van Ambacht & Gereedschap in samenwerking met Primavera Pers. ISBN 90-5997-006-3.

Winkelprijs € 13,50 / Voor leden van Ambacht & Gereedschap € 10,50 (exclusief verzendkosten). 88 Pagina's met 48 zwart-wit illustraties.

Bestellen via de secretaris.

Duimstokken

Beste leden van de Vereniging Ambacht & Gereedschap,

Als lid van de Gewichten en Maten Verzamelaars Vereniging (GMVV) ben ik o.a. geïnteresseerd in duimstokken (al of niet met zwaaihaakfunctie) en verzamel informatie t.b.v. een publicatie, met name over de datering van de diverse typen duimstokken en ook over de fabrikanten.

Bij mijn vereniging is daar betrekkelijk weinig over gepubliceerd. Is er onder u iemand die over dit onderwerp iets heeft gepubliceerd, er documentatiemateriaal over heeft verzameld, of een uitgebreide verzameling duimstokken heeft?

Graag zou ik hierover van gedachten wisselen.

Arie Appel
Noordergracht 37
1601 PE Enkhuizen
telefoon: 0228 312033
Email: arie.appel@orange.nl

*Houdijs voor
Hang- en Sluitwerk*

*Weijntjes is een speciaalzaak in bijzonder
Hang- en Sluitwerk en in artikelen voor
restaurantbouw. Alles uit voorraad leverbaar.
Een groot deel van het assortiment is in
Nederland alleen bij Weijntjes verkrijgbaar.*

WEIJNTJES
HANG- EN SLUITWERK
EXCLUSIEF UIT VOORRAAD

Amsterdam Z.O.
Amsterdam centrum
Utrecht
's Hertogenbosch
Bussum

Gevestigd in: Amsterdam Z.O. - Amsterdam Centrum - Utrecht - Den Bosch - Bussum
www.weijntjes.nl - Centraal tel.: 020 - 3113646

